

ALLTID REDD

Første delrapport i et prosjekt om KVINNER OG JENTER MENNESKERETTIGHETER OG MENTAL, MEDISINSK OG FYSISK HELSE

**Strukturerte intervju med 13 kvinner fra Etiopia og Eritrea
Lagt fram på Torg for Likeverd 17.06.09**

INNHold

S 2	Bakgrunn	S 42	Vedlegg 2
S 4	Årsak – Virkning		Orientering om Snøballkvinner
S 5	Presiseringer	S 43	Vedlegg 3
S 8	Kommentarer til hvert delskjema		Ikke en snøballs sjanse
	A – Personlige opplysninger	S 45	Vedlegg 4
	B – Oppvekst i familiens skjød		UTFYLTE INTERVJUSKJEMA
S 13	C – Elementer av tradisjonell	S 48	A – personlige opplysninger
	kjønnsbasert forfølgelse	S 52	B – Oppvekst i familiens skjød
s 17	D – Menstruasjon,		C – Elementer av tradisjonell
	Gynekologiske problem,	S 57	kjønnsbasert forfølgelse
	Riter og tabuer, Jomfrudom,		D – Menstruasjon, Gynekologiske
	Abort		problem, Riter og tabuer,
S 21	E – Psykisk helse		Jomfrudom, Abort
S 25	F – Årsaker i hjemlandet	S 62	E – Psykisk helse
S 29	G – Flukten – krise eller lettelse	S 67	F – Årsaker fra hjemlandet
S 31	H – Bakgrunn fra mottak	S 75	G – Flukten – krise eller lettelse
S 32	I – Årsaksvurdering	S 77	H – Bakgrunn fra mottak
S 34	Refleksjoner	S 79	I – Årsaksvurdering
S 35	Vedlegg 1	S 81	Vedlegg 5
	Innspill – Oppmerksomhet på	S 81	Notes from talk with XX 1
	kvinnelige asylsøkere og de	S 86	Notes from talk with XX 2
	vitneprov de kan gi	S 88	Notes from talk with XX 3

BAKGRUNN

Rådgivningsgruppa i Trondheim er en liten menneskerettighetsorganisasjon som arbeider spesielt med rettighetene til flyktninger og asylsøkere. Vi er en medlemsorganisasjon. De som søker vår hjelp, blir medlemmer. Våre tjenester er medlemstjenester. Alle tjenester er gratis. Alt arbeid er frivillig. I vårt arbeid representerer vi medlemmenes interesser.

Som menneskerettighetsorganisasjon forsøker vi å studere verden med menneskerettigheter som målestokk. Det er et trist bilde.

Menneskerettigheter gjelder hvert enkelt individs *'iboende verdighet'*. *'Alle mennesker er født frie og med same menneskeverd og menneskerettigheter'*. Menneskerettigheter er fine å flagge med: Frihet, likhet og brorskap. Rødt, hvitt og blått.

Det som er et poeng og et problem er at individets rettigheter er i motsetning til andre interesser; statens interesser, markedet og markedskreftenes interesser og alle andre store maktgruppers interesser. I slikt møte taper gjerne det enkeltstående og svake individet.

Menneskerettigheter har vært fine å flagge med, i erklæringer, konvensjoner og lover med forrangsrett. Et problem er det imidlertid når verdiene holdes så høyt at de ikke hentes ned til bakkekontakt. Enda har ikke menneskerettigheter kommet inn som egen tjenesteytende sektor på det norske offentlige kart. Trondheim kommune har ikke noen egen menneskerettighetstjeneste, et menneskerettighetskontor eller menneskerettighetsprogram. Menneskerettighetsarbeideren er ikke definert, verken i utdanning, sertifisering, stillingshjemmel, oppgaver og ansvarsområde eller lønn. Tidligere tiders frigjøringspedagogikk har ikke fått forlengelse i målbevisst og målrettet menneskerettighetspedagogikk. Menneskerettigheter er ikke utviklet som eget fag.

Det er i menneskerettighetene en innebygd bevissthet om at krenkelser av menneskerettigheter kan påføre smerte og lidelse, fysisk og psykisk, jf virkningene av fattigdom, tap av arbeid og anseelse, tap av nære relasjoner, tap av frihet, krenkelser av privatliv, osv. Når slike krenkelser er i samsvar med hensikt, og virkningene i smerte og lidelser er alvorlige, faller de inn under samlekategorien *'tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff'*. Jf torturkonvensjonens artikkel 1.

Da vi, et team bestående av 3 asylsøkende leger i Heimdal mottak i samarbeid med Rådgivningsgruppas kontor, i 2005 satte oss fore å studere nærmere sammenhenger mellom krenkelser av menneskerettigheter som det ene parametersettet, og utslag i mental helse som det andre, fant vi ikke forbinde for kartlegging av enkeltindividets menneskerettighetssituasjon og hvordan denne hadde utviklet seg gjennom livet. Vi var nødt til å utvikle våre egne kartleggingsinstrumenter.

Første resultatet av undersøkelsene ble lagt fram 18.08.06 under konferanse om yringsfrihet, etter at vi hadde gjort strukturerte intervju med 16 lengeværende asylsøkere, 14 menn og 2 kvinner. Denne rapporten kalte vi *'UDI-arkipelet'*.

Det foreliggende arbeid er en oppfølging av arbeidet med *'UDI-Arkipelet'*, og vi vil henvise til denne som vår første referanse.

- 18.08.06 UDI-arkipelet Bernt Hauge, Rådgivningsgruppa i Trondheim

Noe vi raskt erfarte, var:

- at kvinner ofte krenkes etter andre mønstre enn menn, og
- at krenkelser som blir kvinnene til del, gjerne holdes mer i skam og mørke enn krenkelser av menn:
 - jf at langt færre kvinner enn menn søker asyl
 - jf at når en kvinne søker asyl sammen med en mann, regnes hun gjerne ikke som selvstendig, men som medfølgende

Vi fant ut at vi måtte bearbeide vår egen blindhet og startet med en gjennomgang av de sakene vi da hadde aktive med kvinnelige asylsøkere. Det var 58 saker i alt. Sett sammen ga de et skremmende bilde. Vi summerte opp sakene. 28.04.07 sendte vi oppsummeringen som innspill til Justisministeren, Arbeids- og Inkluderingsministeren og Barne- og Likestillingsministeren med gjenpart til Stortinget. Så langt har imidlertid ingen av mottakerne latt seg skremme.

Se vedlegg 1 Kopi av innspill 28.04.07

14.10.07 ble dannet ”*SNØBALLKVINNER – Organisasjon for kjønnsforfulgte kvinner*”. Organisasjonen har fungert som forum, kampanjegruppe og referansegruppe for våre videre undersøkelser.

Se vedlegg 2 Orientering om Snøballkvinnene
Se vedlegg 3 20.10.07 Ikke en snøballs sjanse”

Rabia Sadiq Khan
Rådgivningsgruppa

Med assistanse fra Snøballkvinnene har vi så utviklet vårt intervjuinstrument. Alle enkelttemaene har vært drøftet i åpne møter og samtaler med en gruppe engasjerte snøballkvinner, også mer intime, tabu- og skambelagte spørsmål som menstruasjon, omskjæring, abort, jomfrudom, status, voldtekt og annet misbruk. I ’*UDI-arkipelet*’ relaterte vi spesielt til *’tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff’* som samlebegrep for krenkelser. I arbeidet med kjønnsrelaterte krenkelser av kvinner, har det vist seg viktig også å relatere til slavebegrepet, den enkelte kvinnens status i heim og samfunn. På bakgrunn av disse samtaler, og med erfaringene fra UDI-arkipelet ble så intervjukjemaet utormet.

Denne første rapporten bygger på intervjuer med 13 kvinner fra Etiopia og Eritrea. Det er å merke seg at intervjuene er utført av 6 forskjellige intervjuere, noen med hjelp av tolk og noen uten tolk og med relativt lite instruksjon av den enkelte intervjuer. Resultatet kan tyde på at intervjukjemaet er mer robust enn vi kunne forvente. Alle intervjuene er så plottet inn i samme skjema, hvor kun er tatt bort opplysninger som kan være egnet til å identifisere person. Enkelte steder er satt inn tall i parentes etter et sitat. Tallet forteller hva har vært kvinnens vurdering på den aktuelle skala. I noen av delskjemaene ber vi altså om vurdering etter en skala fra 0 til 6. Vi har samtidig bedt intervjuer om å notere ned refleksjonene søkeren gjør. Ut fra disse noterte refleksjonene og ut fra de profilene hver enkelt tegner, vil vi mene det rimelig reflekterte svar hver enkelt gir.

Som den oppmerksomme leser vil registrere, og som kjenner menneskerettighetene godt, eller som har Verdenserklæringen for hånden, er delskjemaene som skal kartlegge menneskerettigheter, konstruert med Verdenserklæringen som lest. Det vi på den måten forsøker å fange opp, er hver enkelts oppfatning av sin menneskerettighetssituasjon i de aktuelle periodene av livet..

Se vedlegg 4 Intervjuer:

- a) Personlige opplysninger
- b) Oppvekst i familiens skjød
- c) Elementer av tradisjonell kjønnsbasert forfølgelse
- d) Menstruasjon, gynekologiske problem, riter og tabuer, jomfrudom, abort
- e) Psykisk helse
- f) Årsaker i hjemlandet
- g) Flukten – krise eller lettelse
- h) Bakgrunn fra mottak
- i) Årsaksvurdering

ÅRSÅK - VIRKNING

Vi viser til vedlegg 4, delskjema I, 'Årsaksvurdering'

Der registrerer vi som gjennomgående trekk:

- At den psykiske helse er et problem
- At årsakene er både fra hjemlandet, fra flukten og fra tiden i Norge
- At årsakene ikke er uavhengige av hverandre, men bygger på hverandre.

Dette kan muligens virke selvinnsende, som å sparke opp åpne dører.

Dessverre. Dørene er faktisk ganske lukket. Den tid man oppdaget mikrobene, og med dem oppdaget mikrober som årsak til sykdom, utviklet mikrobiologien seg som et medisinsk fag. Her har vi å gjøre med krenkelser av menneskerettigheter som årsak til smerte og lidelse.

Men det savnes er en tilsvarende utvikling av menneskerettigheter som et medisinsk fag.

Vi tør sitere et av Utlendingsnemndas standard avsnitt, her hentet fra vår sak 154/08.

*Utlendingsnemnda bemerker at det ved vurderingen av helseanførsler må ses hen til antatte årsaker til problemene, alvorlighetsgrad, behandlingsbehov og behandlingsmuligheter i hjemlandet. Det er ikke avgjørende om det norske helsevesenet kan tilby bedre behandling enn hjemlandets, eller om livskvaliteten generelt sett kan antas å bli bedre i Norge. Det er mer spørsmål om det er utilrådelig å returnere til hjemlandet. Ved psykiske lidelser er det dertil et utgangspunkt at det må dreie seg om en alvorlig sinnslidelse for at den alene skal gi grunnlag for opphold. **Problemer som kan knyttes til selve tilværelsen som asylsøker, avslag på søknad om asyl og frykt for å returnere til hjemlandet uten at det foreligger beskyttelsesbehov, tillegges mindre vekt.** Anførsler om selvmordsfare tillegges større vekt om slik fare har sammenheng med tidligere opplevelser i hjemlandet og samtidig kan knyttes til en alvorlig psykisk lidelse, således at klageren ikke kan anses ansvarlig for egne handlinger i samme grad som en frisk person.*

Vår uthevning. Uthevningen inneholder to poeng:

- Det ene kan leses direkte. **Norske myndigheter skriver seg ansvarsfri i forhold til å påføre offeret lidelser.**
- Det andre er mer subtilt. Behovet for og retten til beskyttelse er knyttet til uttrykket 'velbegrunnet frykt'. Jf uttrykket 'Frihet fra frykt'. Jf Flyktingekonvensjonens artikkel 1 A. **Det er fryktens kvalitet Utlendingsnemnda her manipulerer.**

PRESISERINGER

Vår studie er altså knyttet til '*antatte årsaker til problemene*'. Det er i forhold til det siterte avsnittet påfallende at slike studier, verken er alminnelige eller gjenstand for profesjonelt faglig engasjement og interesse. Et slikt faglig og forhåpentligvis etter hvert profesjonelt engasjement er nødvendig; for å klargjøre begrepene, for å legge den faglige kompetansen og autoriteten der kompetansen og autoriteten bør høre hjemme, for å medvirke til at det enkelte individ blir rett behandlet og rehabilitert og, ikke minst, for å gripe fatt i det forebyggende arbeidet.

Forfølgelse

Alvorlige krenkelses av individets menneskerettigheter.

Non-refoulement

Ingen kontraherende stat må på noen som helst måte utvise eller avvise en flyktning over grensen til områder hvor hans liv eller frihet vil være truet på grunn av hans rase, religion, nasjonalitet, politiske oppfatning eller det forhold at han tilhører en spesiell sosial gruppe

Flyktningekonvensjonens artikkel 33, jf art 1. Jf Torturkonvensjonens art 3

Tortur

I denne konvensjonen skal uttrykket "tortur" bety enhver handling hvorved alvorlig smerte eller lidelse, enten fysisk eller psykisk, bevisst blir tilføyet en person i den hensikt å oppnå fra vedkommende eller en tredje person opplysninger eller en tilståelse, straffe vedkommende for en handling som denne person eller en tredje person har begått eller mistenkes for å ha begått, eller true eller tvinge vedkommende eller en tredje person, eller av hvilken som helst årsak basert på diskriminering av noen art, når slik smerte eller lidelse påføres av eller på tilskyndelse av eller med samtykke eller aksept fra en offentlig tjenestemann eller annen person som opptrer i embeds medfør Det omfatter ikke smerte eller lidelse som alene stammer fra, er forbundet med eller følger av lovlige straffereaksjoner

Torturkonvensjonens artikkel 1.1.

Torturkonvensjonens fulle navn:

Konvensjon mot tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.

Ordkombinasjonen: '*Tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff*' finner vi igjen i verdenserklæringens artikkel 5 og Konvensjonen mot sivile og politiske rettigheter, artikkel 7, og må regnes som fast følge. Torturkonvensjonen er ikke et alternativ til andre konvensjoner, men en utdyping og presisering.

Torturkonvensjonens artikkel 2:

- 1. Enhver konvensjonspart skal treffe effektive lovgivningsmessige, forvaltningsmessige, judisielle eller andre tiltak for å forhindre torturhandlinger på noe område under dens jurisdiksjon.*
- 2. Ingen særlige omstendigheter av noen art, verken krigstilstand eller trussel om krig, intern politisk ustabilitet eller annen offentlig krisesituasjon kan påberopes for å rettferdiggjøre tortur.*
- 3. Ordre fra en overordnet tjenestemann eller offentlig myndighet kan ikke påberopes for å rettferdiggjøre tortur.*

Noe av det Utlendingsnemnda gjør, når de i sitatet over presiserer 'alvorlig sinnslidelse' som nedre grense for 'alvorlighetsgrad, er å legitimere intensjonen om å påføre smerte og lidelse. Jf at mange innvandringspolitiske tiltak gjøres med allmennpreventive virkninger som erklært intensjon, altså som advarsel eller trussel til tredjeperson mot å henvende seg Norge for å søke asyl. Bemerk for øvrig anførselen om selvmordsfare.

Torturkonvensjonens artikkel 3.1:

Ingen konvensjonspart skal utvise, sende tilbake ("refouler") eller utlevere en person til en annen stat når det er skjellig grunn til å tro at vedkommende vil være i fare for å bli utsatt for tortur.

Jf før siterte art 33 i Flyktningekonvensjonen.

Torturkonvensjonens artikkel 3.2:

For å avgjøre om slik grunn foreligger, skal de kompetente myndigheter ta alle relevante forhold i betraktning, herunder, der dette er aktuelt, om det i den stat det gjelder, finnes et gjennomført mønster for grove, åpenbare eller omfattende brudd på menneskerettighetene.

(I denne oversettelsen er ordet 'flagrant' oversatt med 'åpenbart'. Ordet forekommer å være sterkere, idet det har noe provoserende i seg. I andre sammenhenger har vi, med hjelp av ordbok brukt ordet 'skammelig'. Vi vil tro det ordet på norsk som ligger nærmest, er 'skamløst', engelsk 'shameless'. Videre er 'violations' oversatt med 'brudd'. Vi vil i rapporten bruke ordet 'krenkelses' og mener det ligger nærmere opp til originalteksten. Hele uttrykket, '..mønster for grove åpenbare/skamløse eller omfattende brudd på/krenkelses av menneskerettighetene' er en presisering av uttrykket: '..mønster for forfølgelse'.)

Noe av det vi i vår undersøkelse prøver å gjøre, er altså, ut fra disse kvinnenes erfaringer, å finne hvor vidt det i de statene det gjelder, finnes gjennomførte mønstre av grove, åpenbare/skamløse eller omfattende brudd på/krenkelses av menneskerettighetene. Det vi mener å finne, er at de, både i landet de flyktet fra, Etiopia eller Eritrea, og i landet de søkte beskyttelse i, Norge, har erfart slike mønstre.

Noe av det vi videre forsøker å gjøre, er å se hvilke virkninger krenkelsene har medført i form av smerte og lidelse og hvor alvorlig disse er. Og i dette er vi meget betenkt over at våre myndigheter ikke tar disse kvinnenes smerte og lidelse på alvor. Som et mål på forfølgelse.

Slaveri

Ingen må holdes i slaveri eller trelldom. Slaveri og slavehandel i alle former er forbudt

Verdenserklæringens artikkel 4, Jf konvensjonen om sivile og politiske rettigheter, artikkel 8.

Likeverd

Enhver har krav på alle de rettigheter og friheter som er nevnt i denne erklæring, uten forskjell av noen art. for eksempel på grunn av rase, farge, kjønn, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, nasjonal eller sosial opprinnelse, eiendom, fødsel eller annet forhold.....

Verdenserklæringens artikkel 2. Jf artikkel 1. Jf Menneskerettighetskonvensjonenes uttrykk; 'iboende verdighet'.

Frihet

Enhver har rett til liv, frihet og personlig sikkerhet.
Verdenserklæringens artikkel 3.

Privatliv

Ingen må utsettes for vilkårlig innblanding i privatliv, familie, hjem og korrespondanse, eller for angrep på ære og anseelse.
Verdenserklæringens artikkel 12, første setning.

Slaveri eller treldom

Det er naturlig, når mønstre for krenkelser av kvinner skal vurderes, å se i relasjon til slavebegrepet, og å utdype dette.

Jf at begge Menneskerettighetskonvensjonenes artikkel 3 presiserer likeverdet mellom mann og kvinne. Jf de siste ukers inkorporering i norsk lov med forrangsrett av CEDAW:

'Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women'. (Vi lyttet med forundring til Justisministerens og Likestillingsministerens presisering/forsikring at inkorporeringen egentlig ikke betød så mye, som om forpliktelsen ikke er å ta på alvor.)

Våre spørsmål i delskjema B, *'oppvekst i familiens skjød'* er lagt opp i samsvar med spørsmål om status, frihet og kontroll.

Også delskjema H, *'Bakgrunn fra mottak'* kan leses i samme lys..

Dermed kommer vi bort i fenomenet at også menneskerettigheter kan leses langs skalaer; Hvor stor mangel av frihet, hvor stor grad av kontroll, hvor lav status, hvor store krav til servilitet, osv, skal til for at vi kan bruke betegnelsen *'slave'*. I tidligere tider var *'slave'* et begrep som var i bruk, også i dette land, her for mennesker som satt på straff. Som med tortur; når det er klart at slaveri i alle dets former er forbudt, har på en måte selve begrepet blitt tabuisert og mystifisert. Fordi begrepet er sentralt når krenkelser av menneskerettigheter skal vurderes, er det svært aktuelt å aktivisere det..

Utstøtelse

Selv om det kanskje ikke er det normale, ser vi ikke bort fra at også slaver kan ha relativt gode liv, så i tilfelle det er beskyttede liv. Selv om det langt fra er i samsvar med menneskerettigheter og demokratiske ideer, er det likevel beskyttet.

Dette presiseres fordi vi etter hvert har lært og forstått at det også finnes lavere nivå – å være utstøtt. Utstøtelse eller fortapelse. Jf vedleggene 2 og 3. Legg merke til at i kristen tradisjon, som er norsk kulturarv, er utstøtelse og fortapelse et gjennomgående poeng, fra 1. mosebok, utdrivelsen fra paradiset, til Johannes Åpenbaring og Dommens dag. Jf Jesu ord på korset: *'Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg.'* Fortapelsen er lidelseshistoriens klimaks. Jf Johannes 3.16: *"For så har Gud elsket verden at hver den som tror på ham, ikke skal fortapes, men ha evig liv."* Selv om utstøtelse ved første øyekast ikke er presisert i Menneskerettighetene, er det et fenomen å ta høyst alvorlig.

Utsøtelse er faktisk et definert menneskerettighetspoeng. Det svarer til å strippe for menneskerettigheter, å strippe for tilhørighet, i familie og i samfunn.

Noe av det kvinnene i denne studien erfarer, er det norske eksemplet på utstøtelse, utstøtelse fra norsk samfunn, eventuelt utstøtelse fra landet. Dette er en problemstilling vi ikke bør slippe: **Disse flyktninger, disse inntrengere i norsk rike, er det rett å støte dem fra oss?**

KOMMENTARER TIL HVERT DELSKJEMA

Rapportens navn: ALLTID REDD

Det kommer som en tilføyelse én gjorde på det siste delskjemaet. "*Alltid redd*". Dermed ble de stående som spørreundersøkelsens siste ord. Det heter frihet fra frykt. Våre myndigheter sier at frykten ikke er vel begrunnet. Og likevel er konklusjonen for denne kvinnen *ALLTID REDD*. Vi vil mene at hennes redsel er representativ for alle jentene. Og vi mener rapporten gir begrunnelse god nok.

DELSKJEMA A - PERSONLIGE OPPLYSNINGER

Merk: Vi har strøket navn og ellers anonymisert all informasjon.

Ellers noterer vi at jentene/kvinnene har stor variasjon i bakgrunn:

- Noen har kjennskap til egen registrering, andre ikke. Én orienterer om at hun har vært i stand til å registrere seg selv ved kabele. Nærmere om dette i vedlegg 5, siste del. Ellers ser det ut til at jentene, i den grad de har vært registrert, har vært registrert gjennom far eller ektefelle. Noen har vært registrert ved skole eller kirke og kjenner ikke til registrering gjennom kabele.
- De fleste har gått på skole. Men noen er uten formell utdanning.
- De fleste mangler papirer. Flertallet ser ut til aldri å ha hatt selvstendig forhold til kabelen.
- De fleste har tapt kontakt med familien. Noen er støtt ut av denne.
- De fleste er uten fast bopel i Norge. Det tør være en illustrasjon på å være uten rettigheter.
- Begrepet '*Nærmeste pårørende i Norge*' virker som en udefinert størrelse.

13 anonymiserte mennesker.

De spør om retten til å være menneske, retten til liv, frihet og personlig sikkerhet.

DELSKJEMA B – OPPVEKST I FAMILIENS SKJØD

Vi registrerer at familiebakgrunnen varierer. Noen kommer fra by. Andre kommer fra landsby. De aller fleste har vokst opp i kjernefamilier. Noen har mange søsken. Noen har ikke søsken. Én har enslig far. Én har enslig mor.

Status

Vi merker oss fra Delskjema F, '*Årsaker fra hjemlandet*', at bare én refererer til erfaringer som slave, samtidig som flere allerede i delskjema B, som gjelder oppveksten, beskriver tilværelse som fyller rimelige kriterier for slavestatus:

- Lav status
- Høy kontroll matchet med liten frihet og selvstendighet
- Livsløp diktert.

Dette er én av flere påminnelser om at ikke alle sitter med samme begrepsinnhold av alle ord. Det har derfor vært viktig å velge spørsmål som gir forholdsvis klar og relevant informasjon.

Vi får i spørsmålene om status en påminnelse om at ikke alle familier er like. I noen familier har jentene ekstremt lav status, godt i tråd med de fordommer vi måtte ha. I andre familier er jentene mer respektert. Det som synes entydig, er at det er mannen i huset som har topp status. Det vil si at svært mye avhenger av hans personlighet. Jf de variasjonene vi ser i mors status. Når det gjelder familiens status i lokalsamfunnet, merker vi oss den siste kommentaren:

The father died when she was a little girl. As a widow the mother had a very low status. She had no income. She was day worker (Status 0)

Frihet og selvstendighet

Spørsmålet lød:

*Hvis høyeste grad av frihet er 6 og laveste grad av frihet er 0, **Hvor fri har du vært til å bestemme ditt eget livsløp?***

Det er dramatisk når halvparten av de som svarer på spørsmålet, skriver 0.

Hva slags livsløp har vært lagt opp for deg?

Vi mener spørsmålet er viktig. Det gjelder jenter som alle har en klar diskontinuitet i livsløpet sitt, enten ved at de har brutt med det selv, eller at bruddet skyldes ytre begivenheter. Det kan være interessant å se at halvparten svarer i likhet med den første:

.. at jeg skulle gifte meg å få barn, bli underholdt. Ta meg av hjem og familie. Lyde mannen.

Mens for den andre halvparten var det planer om utdanning og yrkeskarriere.

Tvang eller selvbestemmelse

Igjen er det bemerkelsesverdig at 5 av 13 oppgir 0 selvstendighet og 0 trygghet i forhold til det livsløpet som var lagt opp for dem.

Bruddet med livsløpet

8 av 11 forteller om dramatiske problemer med myndighetene på grunn av fars eller ektefelles politiske virksomhet, gjerne i forbindelse med deres død eller forsvinning.

1 fikk problemer med mannens familie da mannen forsvant

1 ble støtt ut av familien på grunn av sin Gudstro

1 har alle sine problemer i forhold til familie.

Katastrofe eller nye muligheter?

5 av 10 sier 0, altså katastrofe, i forhold til om bruddet har åpnet for nye muligheter

5 av 10 sier 0, altså katastrofe, i forhold til om bruddet har gitt ny trygghet og nye rammer.

Hva slags sosiale tiltak har det offentlige i hjemlandet for kvinner og jenter som av noen grunn er støtt ut av familien og det lokale fellesskapet?

Ingen er kjent med slike tiltak

Hva slags private tiltak finner man for kvinner og jenter som av noen grunn er støtt ut av familien og det lokale fellesskapet?

Det er ingen som er kjent med slike tiltak

Hvilke muligheter har slike kvinner? Hva er den sannsynlige karrieren videre?

Kvinnene svarte:

- *Leve på gaten*
- *Det er mange kvinner og barn som bor på gata. Tjenestekvinner. Prostitusjon Ekteskap, hushjelp eller prostituert*
- *Ingen annen mulighet – sharia, omskjæring, drap – ville blitt påført HIV av mannen*
- *prostituasjon, husslave eller lignende*
- *Ingen god mulighet, prostituasjon og lignende*
- *Store problemer uten mannen. Ingen lykkelig liv uten mann. Reiste tilbake til fam etter butikken ble drept. Men pga krigen gikk det ikke.*
- *Har ingen muligheter. Sannsynlig karriere er tigger – prostituasjon*
- *If she is big, she will go to be a bar lady, or a street girl. That is very shameful – a very hatred life. She is disrespected from the family she grew up, to the society. If she has a big brother, and he has some money, he prefers to avoid his own shame by buying her a passport, to go to an Arabic country (to be a slave or bar lady there).*
- *Only possibilities – Street girl, bar woman, private slave. In her age the only possibility will be to beg in the street.*
- *Ingen. Veldig dårlig. Plastikkhus på gata. Noen ganger mat, noen ganger ikke mat. Tigger. Prostitusjon. Noen personer jeg ser på gata, som er prostituerte*
- *Tigge eller prostituere seg*
 - *Vet ikke om det*

KOMMENTAR DE UTSTØTTES PROBLEM

Her er vi ved et kjernesporsmål. Vi tillater oss å bruke betegnelsen 'Utstøtt'. Kvinner og jenter som ikke har noen forankring i en familie eller et annet fellesskap.

Det er bemerkelsesverdig:

- Ingen av kvinnene har kjennskap til noen offentlige tiltak.
- Ingen av kvinnene har kjennskap til private tiltak.
- Til gjengjeld er de konkrete i forhold til hva som er den sannsynlige karrieren videre. Fordi det ligger innenfor det observerte.

Se vedlegg 5 Notes from talks with XX

Dette er en foreløpig rapport fra ei jente som er klar i hodet, observant og har hatt anledning til å observere på forskjellige steder i landet.

Vi ser de aktuelle karrierene som er nevnt:

- Ekteskap (Det er ikke noe man på dette stadiet velger, men man kan jo håpe)
- Huspost (Som gjerne er rent slaveri)
- Barjente
- Gatejente
- Tigger (Det fremstår som det aller laveste. Hun har ikke en gang kroppen sin å selge.)
- Arbeid i arabisk land (Husslave – Trafficking)

Utlendingsnemnda vil vise til at 30 % av Etiopias husholdninger er ledet av kvinner. Underforstått – Man kan jo bare bli én av dem. Det følger ikke noen oversikt over hvordan disse husholdningene er etablert, i hvilken grad det for eksempel dreier seg om bortfall av menn. Det står ikke noen veiledning for utstøtte til å etablere høyere status.

Utlendingsnemnda vil vise til EWLA, Ethiopian Women Lawyers Association, og Meaza Ashenafi, en nå prisbelønt kvinnelig jurist som fra 1995 har gjort en formidabel innsats for kvinners rettigheter. World Congress for Women i Beijing var fra 1995 spore til etableringen av en rekke kvinnerettsorganisasjoner i Afrika. EWLA er en stor sådan, med kontor i mange bydeler i Addis Abeba og i flere andre større byer i Etiopia. De har trent opp et stort antall rettshjelpere for kvinner. De hjelper kvinner i retten. De er aktive i forhold til lovarbeide. Og i en viss grad kan de hjelpe med beskyttelse, altså noen form for krisesenter. EWLA har imidlertid ikke formell myndighet. Og man skal ikke bille noen inn at det at en organisasjon har synliggjort problemet, er ensbetydende med at problemet er løst.

Vi fra vår side ble første gang kjent med EWLA gjennom en asylsøker som hadde kontaktet dem for eventuelt hjelp ved retur. Hun fikk som svar at EWLA ikke ville være i stand til å bistå henne.

Utlendingsnemnda vil vise til at kvinner med skolegang og arbeidserfaring vil kunne hevde seg på arbeidsmarkedet.

Vi fra vår side vil mene at det ikke er så lett. Én ting er å komme inn i Etiopia. En neste ting er for en enslig kvinne fra intet å bli registrert i en Kebele og å skaffe seg husvære og eget utkomme. Jf Vedlegg 5, siste del.

Utlendingsnemnda vil vise til regjeringens positive innsats for kvinners rettigheter, med egen ansvarlig minister, og muligens til arbeid for å justere på håpløse lover i forhold til likeverd og likestilling.

Vi vil fra vår side påpeke at samtidig som det er positive tendenser i utviklingsbildet, så er det også negative. Vi leser fra *Report on Progress towards Implementation of the UN Declaration of Commitment on HIV/AIDS – Federal Democratic Republic of Ethiopia – Addis Ababa, Ethiopia – March 2008*

2.3.1. Female Sex Workers

Due to their high HIV prevalence, their increased ability to transmit HIV when co-infected with other STI's (Sex Transmitted Infections), and to the broad population groups they reach through their clients, sex workers have long been identified as the 'core group' most at risk of both acquiring HIV and transmitting it within a localized or wider sexual network.

Regrettably, in the last decade there has been no HIV prevalence study on sex workers in Ethiopia, which significantly limits our understanding of the epidemiology as well as the recent dynamics of spread of HIV in the population. Given the evidence of the increased number of sex workers in the country, the increased utilization of sex workers, and the decreasing median age of the sex worker population, more research

is needed to inform a policy of increased prevention and treatment activities in this population.

Actually, the size of the sex worker population in Ethiopia is not known. In 1990 it was estimated that about 7.1% (35.000) of the sexually active female population of Addis Ababa were sex workers. It might be expected that the current number of sex workers in the city would be much higher. A mapping of sex workers in Addis Ababa by FHI in 2002 came up with a much lower estimate than the one reported in 1990, and also indicated that other various types of 'hidden sex workers' also exist in the country, mainly in big cities, although the extent is unknown and difficult to investigate.

*The FHI study found that an increasing number of sex workers are seeing five or more partners per week. 14.7 in 1989 to 45.1% in 2002 to 34.6 % in 2005. Available data also indicate that in recent years much younger women are becoming sex workers. Since 1989, the median age of sex workers in *Addis Ababa has declined from 31.2 years to 21-22 years. Strikingly, about one-third (30.2%) of the sex workers in 2005 was in the age group 15-19 years. The fact that an increasing number of young women in their teens and early 20s are joining the sex trade signals a huge potential for the spread of HIV among young people in the country, assuming that young female sex workers are also less skilled in defending themselves from "unprotected sexual" exploitations.*

Vi leser fra tilsvarende rapport for Eritrea: *THE STATE OF ERITREA – Ministry of Health – UNGASS REPORT 2008 – National AIDS and TB control Division (NAT CoD) – January 2008*"

II. Overview of the AIDS Epidemic

.....

As to the occupations, high HIV prevalence were observed in pregnant women who work in bars, restaurants and teashops (8.5%), followed by women employed in the private sector (6.6%) and in women who work as daily labourers (5.9%). The unemployed women and those who work in government employees showed prevalence rates of 5.6% and 3.4% respectively. The study indicated relatively low prevalence in those women who were housewives (1.9%)

The occupation of the women's partners was another determinant factor in the HIV prevalence. High HIV prevalence rates were observed in women whose partners were truck drivers (5.4%) and merchants (3.8%). On the other hand, low HIV prevalence was observed in pregnant women whose spouse/partners were farmers (= .80%) With respect to marital status, high HIV prevalence rate was observed in single women (7.2%) and relatively low prevalence rate in married women (2%)

Begge rapportene kan lastes ned fra internett.

Vi benytter anledningen til å sitere fra UNHCR Refworld: "U.S. Department of State 2007 *Trafficking in Persons Report – Ethiopia*"

Ethiopia is a source country for men, women, and children trafficked for the purposes of forced labor and sexual exploitation. Rural children and adults are trafficked internally to urban areas for domestic servitude and, to a lesser extent, for commercial sexual exploitation and forced labor, such as in street vending, traditional weaving or agriculture. Ethiopian women are trafficked primarily to Lebanon and Saudi Arabia for domestic servitude; other destinations include Bahrain, Djibouti, Kenya, Sudan, Tanzania, the U.A.E., and Yemen. Small percentages of these women are trafficked into the sex trade after arriving at their destination. Small numbers of men are

trafficked to Saudi Arabia and the Gulf States for low-skilled forced labor. Some Ethiopian women have been trafficked onward from Lebanon to Turkey and Greece.

'Female Sex Workers'. I intervjuene og i vedlegg 5 er brukt 'barjenter' og 'gatejenter'. Det er kanskje verdt å merke seg at U.S. Department of State (og UNHCR) i tillegg til 'trafficking' bruker betegnelser som 'forced labor' og 'servitude'. Vi mener det er riktig å kalle en spade for en spade.

Det er verdt å merke seg at det bilde kvinnene gir gjennom intervjuene, samsvarer med det disse rapportene beskriver. Det vil si at det bildet Utlendingsnemnda i sine tilsvarende gir, i beste fall er fortegnet, spesielt når det gjelder de lysende fremtidsutsikter kvinnene forespeiles ved retur til Etiopia eller Eritrea.

DELSKJEMA C – ELEMENTER AV TRADISJONELL KJØNNBASERT FORFØLGELSE

Det er to spørsmål man alt for ofte glemmer å stille:

- ***I hvilke perioder av ditt liv har du opplevd kjærlighet?***
- ***I hvilke perioder av ditt liv har du opplevd å være forelsket?***

Det er mennesker vi har med å gjøre. Det er menneskelige følelser og menneskelige bånd. Å ta bort disse kvalitetene fra deres liv, beveggrunner og livsbeskrivelse, er en forsyndelse. Et liv uten kjærlighet er nedverdiggende. Det er ikke i harmoni med uttrykket 'iboende verdighet' (Menneskerettighetskonvensjonene), jf Verdenserklæringens artikkel 1, andre setning. Dette som en påminnelse.

OMSKJÆRING

Vi noterer at 11 av 13 er omskåret. De fleste da de var svært små. Bare to av kvinnene husker det:

Yes. She was 4-5 years. When they take this ceremony, they put her on the floor, on a circular wood board. She sits there. They, "the eye mother" cover her eyes by the finger. They hold her arms, spread out her legs. She was very strong. She was biting. She was superactive. When this woman started to cut her, the instrument not very clean, she was kicking. The woman cut her wrongly. She was hurted very much. After this she got pains. Pains for urine. She got infections. Mama did not take her to clinic or to doctor. In stead they used melted butter and a piece of cloth to smear on. She still feels ashamed of the wrong cutting.

- Jo de kvinnene tvang meg til å sitte rolig mens de omskåret meg. Samtidig det gjorde veldig vondt. Jeg glemmer ikke dem smertene jeg hadde

Jf svar på spørsmålet om 'I hvilke perioder av ditt liv har du opplevd kjærlighet?'

Før jeg ble omskjært. Men deretter hadde jeg ikke noen kjærlighet til familien.

Hva slags ritualer var det ledsaget av?

Ett konkret svar:

If the girl is 8 days old. They have butter on the top of her head. If she is 4-5 years old when they cut her body, they find a green tree, cut a branch of that tree, take a piece

(1-2 feet long), make a cut to have the body parts therein, bury it and plant a fruit tree for which this is a right season. These are traditions from her mother's tribe.

Vil du la dine døtre omskjære?

Nesten alle svarer et bestemt nei. Vi merker oss imidlertid 2 avvikende svar:

- *I Etiopia, ja. Ikke her i Norge*
- *De er allerede omskåret.*

Har du fått hjelp til å rette opp skadene?

Det er gjennomgående at kvinnene ikke har fått hjelp til å rette opp skadene.

Har du plager av omskjæringen i dag?

Ikke alle, men de aller fleste gjør rede for slike plager. Vi merker oss ett megetsigende svar:

No pains now. Her feeling for sexual intercourse came down because of circumcision.

Det er ikke bare at (ofte varige) plager er påført. Gleder er også tatt bort

Regjeringen har en handlingsplan mot omskjæring. Og asylsøkere blir pålagt å underskrive på at de ikke skal omskjære noen mens de er i Norge. Noe som er paradoksalt, er at man i liten grad henvender seg til de kvinner som allerede er omskåret, for å avhjelpe dere deres plager og eventuelt bidra til en smule tiltrengt omsorg.

TVANGSGIFTE

Regjeringen har tilsvarende en handlingsplan mot tvangsgifte. Det kan være en idé å utvide denne til å omfatte også andre kvaliteter ved ekteskapet. Det er ikke mange ekteskap som blir beskrevet. Ett beskrives som bra. Ellers får vi slike beskrivelser av ekteskapene:

- *Jeg skulle bare tilfredsstill ham. Han hjalp eller støttet aldri meg.*
- *Nei, jeg hadde ingen rettigheter.*
- *To be a wife is to serve in sex and work. She regrets marrying him. Because this caused her all her problems.*
- *She just serves him.*

Vi merker i samme omgang den store aldersforskjellen i ekteskapene. Ett ekteskap hvor de var omtrent like gamle. Ellers var ektefellen dobbel så gammel som jenta.

BRUDEROV

Jf vedlegg 5. for eksempler.

VOLDTEKT OG TRAKASSERING

Dette er en stygg liste.

Den taler om voldtekt og mishandling i familien

- *mishandling av far*
- *Aldri voldtatt. Mishandling og straff vanlig.*
- *Mannen kunne voldta. Mannen mishandlet stadig.*
- *She serves him, every time he wants.*

Av inntrengere? 1 gang

Av soldater? 4 stykker 1 gang, 2 stykker mange ganger

- *Ikke voldtatt, mishandlet*

- Og hun ble gravid og tok abort i Sudan. Av to soldater. Skam, kunne ikke fortelle det til noen.

- In the prison. Pressure and harassment, but not complete rape

- I fengselet

Massevoldtekt? 2 stykker

- 3 forskjellige politifolk same dag

- hadde ikke kontroll, 1 trengte inn i henne, to hjalp til

Andre former for seksuell mishandling, fysisk og psykisk 2 stykker

Når vi ser dette sammen, trer det fram et mønster, et mønster av grove, skamløse, og omfattende krenkelser av kvinners rettigheter. Jf Torturkonvensjonen artikkel 3.2.

SLAVE ELLER TRELLKVINNE

Hvis du skal vurdere ditt liv langs en skala fra 0 til 6, hvor 0 forteller at du har null frihet, eller er fullkontrollert, og 6 forteller om full frihet, hvordan vil du da vurdere ditt liv i ulike perioder?

I oppvekst 8 av 10 skriver 0

I ekteskap 5 av 5 skriver 0

Én kvinne tilføyer *Etter mors og fars død. (før var det 6)* 1

Under flukt 7 av 10 skriver 0

Som asylsøker 4 av 10 skriver 0

Når vi ser dette sammen, ser vi ytterligere konturer av et mønster av grove, skamløse og omfattende krenkelser av kvinners rettigheter. Det er verdt å notere at mønsteret ikke begrenser seg til Etiopia, men også rammer disse kvinnene på norsk jord. Vi skal være forsiktige med å avskrive deres reaksjoner som utakknemlighet.

SEKSUELT PRESS – INVITASJON TIL PROSTITUSJON

Har du på norsk mottak vært utsatt for seksuelt press?

8 stykker sier nei. De andre sier:

- stadig press, men ikke voldtekt

- Ja – for eksempel var det en som stjal nøkkelen til rommet

- Ja

- Ja, flere ganger. Mennene har vært frekke, nærgående, tatt på og lignende.

- In camp. UDI rejection. Winter time. Many times she went to the washing room to find some electrical remedia to kill herself. UDI forces her, to be a bar lady or to kill herself

Har du opplevd invitasjon eller press til å levere seksuelle tjenester I Norge?

7 stykker sier nei. De andre sier:

- Ja, men har avslått

- ja – jeg kunne fått pass og reise til England hvis jeg var ”kjæreste” med en mann. Z sa nei

- Fikk negativt i 2007. Trist, snakket med en mann. Trodde han var hjelpsom. Tilbud om betaling for seksuelle tjenester. Han kom med mange praktiske løsninger, bil/hus – jeg ble syk – legevakt. 6 uker gravid. Den mannen foreslo abort. Jeg kunne gjøre det

han foreslo, bli rik osv. Men jeg avsto. Fikk barnet. Hvis jeg ikke hadde blitt gravid, hadde jeg kanskje gjort det! Det er ikke lett. Har ingen ting her, ingen ting i Etiopia. Har bare kroppen, ingen respekt for den mer. Kjæresten min er i samme situasjon.

*Dette punktet gikk vi tilbake til helt til slutt. Vanskelig men Y formulerte det tydelig på slutten: **Når alle menneskerettigheter/verdighet er tapt, så har hun bare kroppen igjen, og da har hun heller ingen respekt for den mer.***

(Vår uthevning)

- Ja.

- Fordi hun lever omflakkende, forsøkte en mann seg – men hun rømte.

I hvilken grad er seksuelle tjenester et alternativ ved retur til hjemlandet?

- Eneste alternativ 2

- Jeg følte meg så alene. Har ingen annen mulighet. Jeg er helt alene i verden. Det er ikke lett.

- Sannsynligvis eneste mulighet.

- Prostitusjon er det eneste alternativ

- Ikke aktuelt – vil heller dø da

- *That, even that, is no alternative, because she is too old. Her only alternative is to be a beggar.*

- Ingen muligheter, spesielt pga HIV

- Veldig uvisst, dersom jeg får leve, så er det stor, ca 80% sjanse på at jeg blir prostituert.

Hvilke andre alternativer finnes det?

- Ingen

- Ikke noe alternativ - Bo hos venner

- *There is no chance for her to be even a bar lady, because her case is serious, and they will find her. If not, bar lady is the option. If she had some money, she would go to an Arabic country. Even there it would be like a slave, or to be a bar lady. If nobody help – I have decided to kill myself.*

- Alternativet – hvis jeg overlever – er prostitusjon

Vi registrerer full konsistens med vurderingene i Delskjema B.

Samtidig registrerer vi hvordan de enkelte jentene brytes ned, brytes ned i verdighet, brytes ned i selvspekt. Jf konklusjonen til Y:

***Når alle menneskerettigheter/verdighet er tapt,
så har hun bare kroppen igjen,
og da har hun heller ingen respekt for den mer.***

Vi vil mene uttrykket **NEDVERDIGENDE** er anvendbart.

DELSKJEMA D – MENSTRUASJON, GYNEKOLOGISKE PROBLEM, RITER OG TABUER, JOMFRUDOM, ABORT

DAGENS SITUASJON

Vi er oppmerksomme på at vi bryter tabuer når vi spør kvinner om deres underliv, om omskjæring, menstruasjon, jomfrudom og abort, om voldtekt og mishandling. Men vi mener det har vært viktig og riktig å krysse denne grensen. Noe av tabuets og fortielsens funksjon har vært å knytte skam til kvinnen og å dekke henne med taushet. Noe av det vi må, er å gjøre skam til urett, er å gjenreise menneskeverd og likeverd, og å gjenvinne menneskerettigheter.

Er menstruasjonen din for tiden normal og regulær, eller er det visse problemer? Hva slags?

Det vi ser, er at menstruasjonen og menstruasjonens kvalitet og plager, er en viktig indikator på kvinnens liv og livskvalitet. Det er derfor riktig å spørre. Men, bør kanskje presiseres, det bør være den riktige som spør, og med god intensjon. Altså ikke for å grave i skam, men medisinsk for å diagnostisere, behandle og rehabilitere og menneskerettslig for å bringe skam til urett, og så langt gjørlig å behandle og rehabilitere den menneskerettslige situasjon.

Hva mener du er årsakene?

- *Stress*
- *Voldtekten*
- *Vet ikke, kanskje stress. Matmangel, depresjon*
- *Jeg tror det kan være pga omskjæring*

Vi registrerer det som kanskje er selvfølgelig, at det fysiske og det psykiske og det somatiske henger sammen. I kvinnens besværlige underliv avleires sannhet om hennes besværlige liv.

Har du andre gynekologiske problemer? Hva slags? Hva mener du er årsakene?

Noe som er viktig å være oppmerksom på, er:

- At kvinnene egentlig har mye å fortelle, og
- At alt er ikke fortalt på første spørsmål

Kvinnene svarer

- *Trykk nedover under mens.*
- *Ikke det jeg vet*
- *Har vondt og blør. Har blitt undersøkt, men de fant ingen feil. Har smerter/blødning ved samleie. Venter på svar på prøve*
- *Nei 3*
- *Ikke alvorlig, litt problemer etter hjemmefødsler, tok medisin.*
- *Hvit farge (water discharge tithing)*
- *During sexual intercourse with her husband she has got a mind problem. This she brings with her.*
- *She has urine problem, heath attacks, headache, swelling of the face*
- *Smerter, utposing i endetarmen – pga voldtekt*
- *Jeg har smerter i livmoren og har vært hos min lege flere ganger. Særlig har jeg vondt seksuelt.*

Siste spørsmålene i delskjema C var:

*I hvilken grad er seksuelle tjenester et alternativ ved retur til hjemlandet?
Hvilke andre alternativer finnes det?*

Sett sammen med svarene her, ser vi ekstra grunnlag for å forstå det som er kvinnenes redsel. Jf. setningen:

- During sexual intercourse with her husband she has got a mind problem. This she brings with her.

Vi vil tro det som den ene kvinnen her uttrykker klart og skarpt, kan være representativt for mange, etter tilsvarende opplevelser, i omskjæring, voldtekt og dess like.

RITER OG TABUER

Hvordan var du forberedt på den første menstruasjonen din?

Var den til plage eller berikelse?

Betydde den endringer i livet ditt?

- i din status som kvinne
- at du som uren måtte følge visse regler

Var det visse ritualer som måtte gjennomføres?

Har du opplevd uregelmessigheter og ekstraordinære plager med menstruasjonen?

Det kan være mye å lære av en kvinnes menstruasjonshistorie. Her skal bare tas med 3 poeng:

- Den tradisjonelle urenheten
 - *Kan ikke komme inn i kirken, men står utenfor og hører*
- Sjokket og uvitenheten
 - *Jeg ble usikker på min helse, men kunne ikke dele den med noen. Jeg følte veldig alene. Jeg måtte til og med skille meg fra kirkesamfunnet.*
- Barnløsheten:
 - *To much bleed. Continuously for 6 days. She doesn't know if that is the reason she never had a child. The childlessness gives her a mental problem, because without a child her status is even lower.*

USKYLD OG JOMFRUDOM

I hvilken grad har jomfrudom vært et styrende poeng i livet ditt?

Kvinnene svarer:

- Viktig, ellers ikke gift.
- Viktig
- Ikke viktig
- *Jeg føler fremdeles skam over det som skjedde ved voldtekten. Vil ikke snakke om det.*
- Viktig å være jomfru når du gifter deg
- *Stort problem ikke å være jomfru når du skal gifte deg.*
- Veldig viktig **2**
- Litt
- Very important
- High level
- *Jomfrudom veldig viktig. Blir sjekket til lege*
- *Det var veldig styrende. Jeg måtte passe på å ikke ha sex før jeg giftet meg.*

Kommentar

Det er noen prosesser som er irreversible. Når du er omskåret, er du omskåret. Bli jenta voldtatt, så mister hun sin jomfrudom. Det er for lett å si, at: ”Da risikerer hun ikke å bli omskåret” – ”Da risikerer hun ikke å miste sin jomfrudom.” For én av kvinnene skriver Utlendingsnemnda at hun er så gammel at hun ikke risikerer å bli tvangsgiftet. Det Utlendingsnemnda da glemmer som poeng, er at hun allerede er utstøtt, i det ytterste mørke. Hun har ikke noen tilhørighet å vende tilbake til. Tilsvarende kan ikke ei brukt jente vente å få sin jomfrudom tilbake.

De kulturelle kodene synes i utgangspunktet å være enkle:

- Din seksualitet tilhører mannen
- Den hører hjemme i ekteskapet
- Har noen forgrepet seg på deg utenfor ekteskapet, er du diskvalifisert for ekteskap.
- Du har bare én sjanse til å gå ekteskapets vei.

Hva slags kontrollregler er vanlige i din kultur, for eksempel - at din ferd overvåkes av husets menn?

Allerede i spørsmålet ligger det en forventning om at det er kvinnen som synder, og at mannen er satt til å kontrollere henne. Svarene bekrefter forventningen. Vi tar med ett svar som er egnet til å illustrere bruderovets tradisjon og filosofi:

The best friends are waiting outside. He has the right to disvirgin her and then press blood on a piece of white cloth to give to these friends to take to the family.

- at det etter bryllupsnatta skal være blod på lakenet?

Kvinnene svarer:

- Ja (5 stykker)
- Ikke så mye i mitt land – det frarådes.
- Det er et stort poeng for oss.

Har du erfart slike ting? Hvordan?

Ikke alle, men noen har slike erfaringer. Vi tar med ett sitat:

- It is not only for the husband. It (the piece of cloth, with blood) is shown to family etc. It has high reputation.

Hva slags status har en brukt kvinne; enke, fraskilt, voldtatt, enslig mor,?

Som det merkes, er spørsmålet om status et vi vender tilbake til. Jf prinsippet om likeverd.

Kvinnene svarer:

- Lavere enn lavest
- Enke med barn, fraskilt med barn – ingen vil ha deg Voldtatt enda verre. Må holdes hemmelig.
- Hvis du har utdanning og jobb, kan du klare deg. Hvis ikke – kanskje hushjelp, ofte misbrukt.
- Et stort problem i Etiopia. Spesielt for muslimer. Brudd på sharia-reglene. En jente giftet seg, men var ikke jomfru. Ble drept. Hun ble returnert til familien med alt, klær og utstyr. Hun

brakte skam over dem. Mannen slo henne – Men familien hennes drepte henne. (Det manglet blod på lakenet.)

- Ingen 3

- Etter noen dager vil man kaste brukt kvinne ut

- Enke kan velge ny mann selv. Fraskilt – vet ikke. Voldtatt og enslig mor – utstøtt

- She will be disrespected and rejected.

- It is not a respected life in the society. It is an ashamed kind of life.

- Man er skeptisk til voldtatte kvinner + HIV enda verre

- Vet ikke

Har du erfart noe av dette?

Vi tar med 3 av svarene:

- Ja! Vil ikke fortelle det, baksnakking osv. Her i Norge kan de kanskje være kjæreste, men ikke gifte seg med brukte kvinner.

- Yes. She will be (treated) like divorced, or she will be rejected like this.

- Ikke her, ikke i det etiopiske miljøet.

Dette er bl.a. en påminnelse om at det etiopiske miljøet i Norge også er en aktør. Det kan e ut som om det er noe mer åpent enn det etiopiske miljøet i Etiopia.

ABORT

Har du opplevd spontane aborter? Hvordan skjedde det? Hva kan være årsaken?

To stykker har opplevd abort, og begge i Norge:

- Spontan abort i 2005 i Norge, 3 mnd. Ambulanse hentet henne i store smerter. Voldtekten årsaken

- Ja jeg var gravid for noen år siden og babyen døde i magen da jeg var 4 mnd gravid. Da måtte jeg ta abort i T.. sykehuset

Det som gjør at vi reagerer, er at begge abortene er så dramatiske. De to abortene fremstår som nok en indikator på at jentene ikke har vært riktig behandlet. Hvordan vi enn vender på det, så er konklusjonen den at liv har gått tapt. Jf Verdenserklæringens artikkel 3.

Er provoserte aborter noe som er lovlig i din kultur?

Hvilke ulovlige metoder brukes? Av hvem?

Hvor risikable er de?

Vi tar med svarene på det siste spørsmålet:

- Konsekvensene er alvorlige og negative

- Mange døde, skadet for livet

- På denne måten bli død mange kvinner. På grunn av ikke tilgang til sykehus.

- Many girls die.

- Farlig, mange tar selvmord

- Det er noe dumner som gjør dett. De risikerer at kvinnene kan miste livet.

Hvorfor søker kvinner slik hjelp?

Er dette noe som har vært din problematikk?

- Nei 5

- Ja

- *Da hun hadde abort, ble hun alvorlig syk*

- *Ja det var et problem etter at jeg tok abort var jeg veldig lei for at jeg ikke fikk sjanse til å føde barn.*

Har abort vært aktuelt i Norge?

- Nei 7

- *Det kom fram på slutten at mannen som ville "ansette" henne som prostituert, foreslo å hjelpe henne til abort*

- *To ganger. Prostituerte seg i noen måneder*

- *Jo det hadde vært aktuelt i Norge*

Da vi skrev disse spørsmålene, hadde vi ikke ventet at de skulle bringe kvinnenens dramatikk så dramatisk nærme. Den informasjonen de her gir om abort, fremstår som en særs viktig indikator på et mønster av grove, skamløse eller omfattende krenkelser av kvinnenens rettigheter, ikke bare i Etiopia, men også i Norge.

DELSKJEMA E – PSYKISK HELSE

BEHANDLINGSAPPARATET

Vært til lege

Fått behandling

Piller

Støttesamtaler

Tilretteleggelse

Henvist til Spesialist

Fått behandling på spesialistnivå

Medisiner

Samtaleterapi

Innleggelse

Annet

Har behandling og tilretteleggelse vært adekvat?

Vi registrerer av svarene:

- at behovet for helsevesenets tjenester har vært/er stort,
- at de fleste har vært i kontakt med helsevesenet og har fått hjelp,
- men at de tjenestene helsevesenet har kunnet tilby for mange ikke matcher behovet

Som illustrasjon kan komme at den siste av kvinnene vi snakket med, lenge har vært i en situasjon hvor hun ikke har adgang til helsevesenet, samtidig som hun er syk og hvor spesielt underlivsplagene er til besvær.

SYMPTOMTRYKKET

Angi alvorlighetsgrad fra 0-6, 6 betyr store problemer

Vi ser at der hvor kvinnene scorer høyest, er

- Bekymringer for familien 10 av 12 skriver 6 2 skriver 5
- Bekymringer for egen framtid 10 av 12 skriver 6 2 skriver 5
- Hodepiner 10 av 14 skriver 6 4 skriver 5

(Når vi har skrevet 14, har vi plottet en person 2 ganger – vi beklager feilen).

Dernest merker vi oss postene

- Søvnproblemer 6 av 13 skriver 6 1 skriver 5
- Mareritt 7 av 13 skriver 7 4 skriver 5
- Angstanfall 7 av 13 skriver 6 1 skriver 5
- Deprimert 9 av 13 skriver 6 3 skriver 5
- Selvmordstanker 6 av 13 skriver 6 2 skriver 5
- Tendenser til å skvette 6 av 14 skriver 6 2 skriver 5

Sammen med opplysningene som er gitt, spesielt i delskjema C, ser vi at kvinnene gjennomgående har alvorlige helseproblemer og at disse harmonerer med antatte årsaker. Noe som er bemerkelsesverdig, er at bekymringer for familien, bekymringer for egen framtid og hodepiner er de tre på topp og deprimert den som kommer nærmest.

Bemerkelsesverdig fordi dette gjelder kvinner som er utstøtte. Bekymringer for det relasjonelle er likevel tunge, og like meget bekymringer for egen framtid. Med utslag i hodepiner og depresjoner.

For øvrig ser vi av listen at disse kvinnene ikke lever gode liv. Jf at halvparten melder fra alvorlige tanker om å forlate livet. Jf søvnproblemer, marerittene, angstanfallene og tendensene til å skvette.

UTVIKLING OVER TID

Hvor lang tid i mottak?

Det gjelder personer som har vært lenge i landet. Da vi konstruerte skjemaet, var vi klossete med dette punktet. Vi skulle nyansert og skjelnet mellom tid i mottak og tid utenfor mottak og samlet tid i Norge. Det vi umiddelbart leser, er at kvinnene har vært lenge i Norge, noen i mange år.

Hvordan har symptomtrykket utviklet seg over denne tiden?

- mye verre
- År etter år – enda vanskeligere
- ble mye verre

- stadig mer hodepine og spenninger
- Ja
- 100 % verre i Norge
- Føler bedre utenfor mottak, men må bruke medisiner
- Diabetes – developed here, memory weaker, stomach worse, headache worse
- ble ikke bedre
- ja, mye verre. Litt bedre nå, men langt fra bra.
- symptomtrykket har økt

Dette er ille, og vi ser grunn til å bruke sterke uttrykk.

Har utviklingen vært jevn, eller har spesielle begivenheter gitt spesielle utslag?

- jevnt **3**
- Da jeg hadde arbeidstillatelse i 2006, tenkte jeg at nå blir det bra. Nytt håp! Mistet arbeidstillatelsen igjen.
- vokste jevnt, ingen spesielle begivenheter
- Vanskelig hele tiden
- Spesielt etter avslag nr 2. Mistet alt. Ble bedre da hun jobbet, mens hun hadde tillatelse.
- Ups and downs. In the long run it is a negative development.
- Spesielt da hun fikk HIV-diagnosen Håpet har vært der – men bare skuffelser i Norge
- Jevn utv.
- det har vært ujevnt, men vet ikke årsaken

Én ting er dokumentasjonen på at det er ille. Den håper vi selvfølgelig ansvarlige myndigheter vil evne å ta til seg. En annen ting er at det her også ligger konstruktiv lærdom å trekke:

- føler bedre utenfor mottak...
- da jeg hadde arbeidstillatelse i 2006, tenkte jeg at nå blir det bra. Nytt håp ..
- ble bedre da hun jobbet, mens hun hadde tillatelse

Utvikling av virkelyst

- prøvd å holde ved like
- Passivitet. Da jeg fikk skoleplass, fikk jeg energi.
- stor virketrang
- stadig virketrang
- Vasker på Ica og Coop, bare barna får støtte
- Ikke lyst til noe, heller ikke lage mat
- Ja
- Reduces
- Nedover
- Vil gjerne jobbe, gjøre noe praktisk. Tror det vil lette på trykket.
- den går ned

Her ser vi noe forunderlig. Jf svarene

- prøvd å holde ved like
- stor virketrang
- stadig virketrang
- Vasker på Ica og Coop, bare barna får støtte
- Ja
- Vil gjerne jobbe, gjøre noe praktisk. Tror det vil lette på trykket.

Vi sier forunderlig, fordi vi med de samme spørsmålene til menn har fått langt mer passive svar. Hvis disse svarene er reelle, kan man spørre hva disse kvinnene er laget av. Her kan anes et formidabelt rehabiliteringspotensiale. Vi tør føye til i den konstruktive lærdomsbasis:

- Da jeg fikk skoleplass, fikk jeg energi.

Utvikling av utholdenhet

Utvikling av engasjement

Utvikling av apati

Uten å sitere alle svarene, ber vi om at de leses. Selv om de svinger, forteller de også mer av samme historie, altså

- at flere av kvinnene har livskraft og livsmot igjen
- og at de dertil har konstruktive tanker om hva som vil gi livsinnhold

Til basen av konstruktive tanker tør vi føye til uttrykkene:

- *håpe på en framtid*
- *frihet*
- *språk og kommunikasjon*
- *engasjement og involvering*

Dette er det konstruktive, bølgetoppen, noe som kan gi grunnlag for å satse på, for disse jentene og til lærdom for hvordan man tar vare på andre utstøtte jenter.

Så til den destruktive effekt, som melder seg sterkt i svarene på siste spørsmål, Utvikling av apati:

- *sto imot*
- *nei 3*
- **ja**
- *Blir litt apatisk*
- *Gjør ingenting, sitter og tenker*
- *She participate, but not in her mind, because her mind is somewhere else*
- *Før tenkte jeg at alt skulle gå bra til slutt, de to siste årene apati vokst*
- *øker pga alle hindringene*

Vi benytter anledningen til å bemerke ett poeng med intervjukjemaene. I tillegg til skjematisk plotting, også av meninger, så inviterer de til å komme med selvstendige vurderinger og kommentarer. I de tilfellene dette fungerer, vil vi, i ytringsfrihetens navn, mene det er viktig å lytte og å ta både fortvilelse, meninger og ytringer til respons.

DELSKJEMA F – ÅRSAKER I HJEMLANDET

Vi minner om intensjonen å sammenholde krenkelser av menneskerettigheter med utslag i mental, medisinsk og fysisk helse. Delskjema F forsøker å fange opp krenkelser i hjemlandet. Merk at det er bygd opp på to lester:

- Første del er egnet til å fange opp spesielle begivenheter og hendelser.
- Siste del, som er på en snau halvside, er vurdering langs skala i forhold til en generell situasjon

Bemerk også at delskjema F ikke må ses alene.

Jf delskjema B – *Oppvekst i familiens skjød* og i denne sammenheng med et spesielt blikk mot posten *'Bruddet med livsløpet'*

Jf delskjema C – *Elementer av tradisjonell kjønnsbasert forfølgelse*

Jf delskjema D – *Menstruasjon, Gynekologiske problem, Riter og Tabuer, Jomfrudom, Abort*

PERSONLIGE TAP

Er noen av dine nærmeste drept, skadet eller forsvunnet?

Merk siste spørsmål på delskjema A: *Nærmeste pårørende i Norge.*

Merk Delskjema E, om *Symptomtrykket*, hva som topper alvorligheten, nemlig *'Bekymringer for familien'* og *'Bekymringer for egen framtid'*.

Det vi er i ferd med å erfare, er betydningen av menneskelige relasjoner.

Det er derfor ikke uten grunn at vi har som førstespørsmål på delskjema F: *'Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?'*

Svarene er i skjemas form og derfor summariske. Men de reflekterer tung dramatik. Vi vil mene det ikke er riktig, og ikke har vært riktig, å bagatellisere disse kvinnene og deres livsdrama og livstragedier, men

1. å erkjenne kvinnene og å se det som oppgave å gi dem nødvendig støtte og oppreisning til å kunne etablere verdige livsløp, og, med forlov,
2. å la vår samvittighet ryste litte grann, med tanke på vår oppgave å gjøre kvinners verden litt bedre, ikke å stenge den ute.

I delskjema B stilte vi spørsmålene: *'Hva slags livsløp har vært lagt opp for deg'* og *'bruddet med livsløpet'*. Slik diskontinuitet kan være viktige å studere og forstå. Noen ganger tilfeldig, noen ganger kan de representere et mønster av krenkelser. En gjenganger i så måte er når far eller annet familiemedlem arresteres, eller blir borte på grunn av politisk aktivitet. Våre utlendingsmyndigheter har en tendens til å se dette i lys av kriminaletterforskning og strafferettsoppgjør, mens det like gjerne dreier seg om maktkamp og nedkjemping av politisk motstand. Ett poeng i slik kamp, er å svekke opposisjon og motstandere, på den ene siden ved å destabilisere familier og andre strukturer, og på den andre siden ved, som allmennpreventive hensyn, å spre frykt.

Vi ber listen leses i lys av bl.a. dette. Cesar sa *'splitt og hersk'*. Dette er ett av mønstrene for alvorlige, grove, skamløse eller omfattende krenkelser av menneskerettigheter som vi finner igjen i disse livshistoriene.

Tap av eiendom, tap av rettigheter, tap av frihet.

Spørsmålene er prinsipielt overordnede og akademisk krevende. Men de utløser en del svar som i sum blir interessante:

Hva slags tap?	<i>Tap av alt</i>
Hva slags tap?	<i>Frihet</i>
Hvordan?	<i>Det var da jeg var liten. Det er pga tvang omskjæring</i>
Hva slags tap?	<i>Utdannelse</i>
Hvordan?	<i>Kunne ikke fullføre utdanning min pga tvangs forlovelse</i>
Hva slags tap?	<i>Sexlyst</i>
Hvordan?	<i>Jeg ble omskåret og derfor har jeg ikke sexlyst.</i>

Det er ikke alle som har ord på alt. Men det er bemerkelsesverdig at når vi i slik sammenheng setter sammen ord fra flere, kan det vise seg at ordene fra hver enkelt kan være representative, slik at når vi setter dem sammen, trekkes det opp konturene av et bilde.

Vi merker oss for øvrig:

Hva slags tap?	<i>Faren måtte selge butikken hennes for å få råd til å komme til Norge</i>
----------------	---

Et poeng ved flukt er at det ofte er å brenne alle broer bak seg. Intet igjen å vende tilbake til. Livsgrunnlaget borte..

Spesielle traumatiske hendelser

Ett trekk som springer i øynene ved svarene er at 9 stykker refererer til (provosert) tap av noen nærmeste som spesiell traumatisk hendelse. Dette bekrefter det vi på forrige side skrev om betydningen av menneskelige relasjoner.

Dernest merker vi oss angrep på person; mishandling og voldtekt, trusler mot liv, tvangsgifte og dess like. Selv om eksemplene kommer tett, merker vi oss at det i forhold til delskjema C, skjemaet om *'Voldtekt og trakassering'*, er en betydelig underrapportering. Selv om det er mye stygt som beskrives, må vi muligens regne med at det ikke er hele isfjellet vi har fått bilde av.

Vi tar med den aller siste traumatiske hendelsen:

Når?	<i>Nå</i>
Hvor?	<i>Her</i>
Hvordan?	<i>Situasjonen er veldig vanskelig nå</i>

Også dette er en viktig påminnelse.

Tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling

Også her skjer det underrapportering. Likevel, de 6 svarene som gis, er interessante.

Det første gjelder det som Amnesty International i sine kampanjer kaller '*Vold i nære relasjoner*'.

Når	<i>I ekteskapet</i>
Hvem	<i>Av mannen</i>
Hvordan	<i>Stadig mishandling, fysisk og psykisk</i>

Det er mange som har tilsvarende erfaringer. Det er én som setter disse ordene på tingene.

I de fire neste er det myndighetene som griper inn

- *i fengsel*
- *hjemme – 3 personer, 1 med politisklær, 2 sivile. De legitimerer seg ikke*
- *I fengselet*
- *Trakassering pga medl. i politisk gruppe*

I den siste gjelder det 'kontraktarbeid' i arabisk land. Jf den refererte rapporten fra UNHCR Refworld, s 12.

Slaveri

Ett svar:

Jeg ble behandlet som slave i Beirut.

Når det gjelder dette svaret, viser vi igjen til side 12, referatet fra UNHCR Refworld.

Så til det at det bare er ett svar, mens vi i delskjema B fikk langt mer utfyllende informasjon. Jf kommentar på s 8. Her tør være plass til en mer utfyllende kommentar. Dette er et didaktisk poeng, bevisstheten om at '*Som vi roper i skogen, får vi svar.*' Spørsmålene i delskjema B, utløste fyldigere informasjon enn det generelle spørsmålet om slaveri. Dette er et ikke uvesentlig poeng. Ett av denne undersøkelsens bidrag er en påminning om og bevisstgjøring av at ulike spørsmålsstillinger utløser ulik respons. Vi benytter anledningen til en irettesettelse av både Utlendingsdirektorat og Utlendingsnemnd. Det er ikke rett å bruke dette fenomenet til å tillegge den spurte manglende troverdighet.

Når det gjelder spørreundersøkelsens oppbygning, vil vi mene at det foreløpig er en kvalitet at det spørres under forskjellige vinklinger, som her at delskjema B samler inn informasjon som hører inn under helhetsbildet i delskjema F, eller at minne og forståelse vekkes ved at man kommer tilbake til samme poeng under forskjellige vinklinger.

Rettsløshet

Alle disse ordene, '*tortur*', '*slaveri*' og '*rettsløshet*', har en form av tabu hekte ved seg. I stedet for å bruke dem og ta til analyse og regnskap, er de gjerne fraværende i korrespondanse om forfølgelse/ alvorlige krenkelser av menneskerettighetene. Utlendingsmyndighetene skriver for eksempel om '*kortvarige fengslinger*' og ekskluderer disse fra forfølgelsesbegrepet. Svært ofte er imidlertid disse kortvarige fengslingene noe som ligger

utenfor en hver rettsorden, og som dermed nettopp hører med til et mønster av grove, skamløse eller omfattende krenkelser av menneskerettighetene. Når en ordensmakt og et rettsapparat ikke fungerer som et rettsapparat, men som et maktapparat og eventuelt et terrorapparat, er det noe som ikke bør dekkes over, men erkjennes. Det bør være aktuelt med både begrepsavklaring og tydeligere språkbruk og å ta begrepene til anvendelse. Det dreier seg om vesentlige parametere i forhold til alvorlige krenkelser av menneskerettighetene.

For mennesker som aldri har kjent verken rett eller menneskerett, kan det være problematisk med både begrepsinnhold og vokabular. Vi har å gjøre med intervju som kan ta 7 timer. Det kan melde seg både tidsknapphet og konsentrasjonsproblemer.

Én skriver: *Tatt av politiet på Gardermoen etter en tur til Tyskland*

En annen skriver:

Når? *Ja, jeg ble arrestert 2003 i Turkey*

Hvor? *Turky*

Hvordan? *Jeg ble arrestert pga jeg ikke hadde lovlig dokumentasjon papir i Turkey*

Vi vil tro politiet i disse tilfellene hadde hjemmel for, som står, å "ta" jentene. Hvorvidt den videre prosess har skjedd utenom retten og rettens regler, vet vi ikke, fordi spørsmålene ikke var så detaljerte.

De 6 andre eksemplene vil vi imidlertid anta refererer til en rettsløshet:

- *2002, 3 ganger, hjemme, truet av politiet*
- *Etter at far forsvant ble mor arrestert to ganger. Politiet, med våpen, hentet mor på natta*
- *Far fengslet og torturert*
- *Far drept*
- *Etter fars død. Trakassert og truet*
- *I fengsel uten lov og dom*

Satt sammen slik, ser vi at denne rettsløsheten får en dramatisk, alvorlig karakter. 4 stykker (av altså 13), beretter om farens død eller forsvinning. Jf drøftingene om *Personlige tap*. I to av tilfellene følger politiet opp ved å trakassere familien. I det ene tilfelle mora. I det andre tilfelle søkeren. I tre av tilfellene har søkeren selv erfaringer med politiet. Ikke som et vern, men som en trussel. Materialet vi har, er ikke stort. Men det er stort nok til å skremme.

MANGEL PÅ RETTIGHETER

Det er en liten tabell, men informativ. Vi må kanskje igjen presisere at den enkelte kan ha ulike forståelse av spørsmålene. Vi hadde nylig ei jente som i denne tabellen svarte 0 på første spørsmål. Hun hadde full tanke-, samvittighets- og religionsfrihet. I brystholderen hadde hun gjemt en liten koran. Og i sine private tanker, som ingen har adgang til, tenkte hun og trodde hun som hun ville. Jf sangteksten: *"Din tanke er fri ..."*

Vi merker oss at svarene på '*organisasjonsfrihet*' og '*sosial trygghet*' er entydige. Slikt er komplett mangelvare. Menings- og ytringsfrihet likeså. Noen samfunnsrolle er det få som ser å ha. Og at de fleste av disse, i motsetning til den omtalte jenta, ikke ser noen tanke-, samvittighets- og religionsfrihet. Dog – her er 2 som skiller seg tydelig ut.

Til sammen

Det er ofte man leter etter den ene hendelse, eller den ene krenkelse.

For tiden er det ytringsfrihet som er i fokus. Det er vel og det er bra og det er viktig at de som har ytringsevnen også har evne til å organisere seg i forhold til å hevde denne spesielle frihet.

Noe som imidlertid ut fra denne rapporten bør springe øynene, er at disse jentene i sin mangel på menneskeverd og likeverd, representerer **en generell mangel på menneskerettigheter**. Når man skal gjøre en alminnelig vurdering av et menneskes menneskerettighetssituasjon, er det av betydning å vurdere i forhold til hele spekteret av menneskerettigheter, og dermed å kunne beskrive eller tegne opp en menneskerettighetsprofil. Det er noe av det vi forsøker å gjøre med disse skjemaene.

DELSKJEMA G - FLUKTEN – KRISE ELLER LETTELSE

Vi kan i Norge fremdeles ha forestillinger om tapre, selvoppofrende grenseloser. Slike finnes enda.

Verdenserklæringen har 3 setninger som er verdt å minnes:

Artikkel 13.2:

Enhver har rett til fritt å forlate et hvilket som helst land innbefattet sitt eget og til å vende tilbake til sitt land.

Artikkel 14.1

Enhver har rett til i andre land å søke og ta imot asyl mot forfølgelse.

Artikkel 15.2

Ingen skal vilkårlig berøves sitt statsborgerskap eller nektes retten til å forandre det.

Dette skulle være en menneskerettighetenes sikkerhetsventil, mulighetene for å skifte til trygg tilhørighet i et frihetens land. 3 setninger i forfulgte individers interesse. Tre setninger som overhode ikke er i europeiske staters interesse. Sammen har vi laget avtaler og regelverk og arrangementer og mottiltak som ikke bare har gjort det til en forbrytelse å flykte til våre land for å søke tilhørighet her, men til et meget risikofylt forehavende.

Noe av det som har vært naturlig konsekvens, er at det har bygd seg opp en egen smuglervirksomhet, en virksomhet som langt fra er ideell, men big business og hvor flyktningene er varer på linje med våpen og narkotika. Dette utløser naturligvis sterkere mottiltak, noe som igjen gjør smuglerbusinessen enda mer lukrativ og interessant. Det er varene det går ut over.

Poenget er at flukten for mange blir en meget problematisk, traumatisk og tapsbringende livsetappe. Derfor har vi funnet det vel verdt å spørre i forhold til denne. Fluktetappen sett i menneskerettighetsperspektiv. Individet som en vare som blir tatt hånd om, handtert og fraktet etter rutiner og regler som ikke helt er i samsvar med internasjonale standarder.

Flukten som en del av årsaksspekteret.

Var flukten kortvarig og enkel?

Eller var den langvarig og komplisert?

For noen var den kortvarig og enkel. For noen var den langvarig og komplisert. Vi tar med et eksempel på det siste:

1 år, veldig vanskelig, store psykiske problemer. Traff en slektning i Sudan, fikk leve hos en familie av eget språk.

Skjedde flukten i én prosess og én etappe?

Eller skjedde den i flere faser?

For noen skjedde den i én prosess og én etappe, for andre skjedde den i flere faser.

Hadde du selv kontroll over flukten?

Eller var du i andres hender?

Til det første svarer 3 ja og 4 nei. Til det andre svarer 6 ja

Var flukten en fase av frihet?

Ja 2, Nei 3

- Følte seg stresset, visste ikke hva som kom.

- Følte meg fri fordi jeg reddet meg selv.

Eller var du under kontroll og tvang?

- Litt av hvert

- Ja.

- Ja det var under kontroll og tvang. Jeg måtte frykte bare.

Var flukten utelukkende en lettelse?

Eller var den også en krise?

Vi tar med 4 sitater som forteller samme poeng:

- dels lettelse, men også stort tap

- Trist pga mor

- Barna igjen

- Ja – måtte reise fra mor og søsken

Vi ser i vurderinger av asylsøknader tendenser til for det første å tilskrive søkeren manglende troverdighet og for det andre å mistenkeliggjøre motivet. Svar som dette, på plass som dette indikerer at det for disse søkerne er stort alvor og nødvendighet bak flukten, og muligens/sannsynligvis for flere enn de som her er sitert

Hører flukten med til de gode minner?

Fire svarer direkte nei, én sier ja, én sier 'Delvis' og én sier 'Dels lettelse og håp'.

Eller hører den med til traumegrunnlaget

Én sier ja, én sier nei, én sier 'Litt' og en sier 'Delvis'. Vi siterer de tre siste:

- noe var vanskelig

- Veldig vondt

- Ja det minner meg bare om grusomme ... jeg opplevde.

Var møtet med de norske myndighetene trygt og godt?

Eller knytter du vonde minner til møtet

He kan være grunn til å rope 'Hør! Hør!' Bare godord

Vi tar med tre sitater som sier mye:

- *Redd for politiet fra før, men de behandlet meg fint.*
- *politiet grei, men jeg var redd politiet*
- *Ble redd da jeg så politi. I Etiopia kan politiet gjøre alt med deg; slå deg, voldta deg*

DELSKJEMA H - BAKGRUNN FRA MOTTAK

DIN OPPLEVELSE AV MENNESKERETTIGHETSSITUASJONEN PÅ MOTTAKET

Angi alvorlighetsgrad fra 0-6, 6 betyr – svært problematisk

Dette er et skjema å lese med stort alvor.

Når vi ranker svarene, med de mest problematiske øverst, får vi en meget interessant liste:

- Mangel på kontroll over eget liv og framtid
- Mangel på kontroll over egen sak
- Mangel på rettsopplevelse
- Mangel på familie

- Angst og frykt
- Opplevelse av ydmykelse
- Mangel på arbeid
- Mangel på utdanningsmuligheter
- Mangel på strukturert dag
- Mangel på organisering i forhold til egne interesser
- Mangel på mulighet til å ta ansvar for familien
- Mangel på demokratisk deltakelse

- Mangel på mening
- Opplevelsen av å være truet
- Mangel på privatliv
- Mangel på tilfredsstillende levestandard
- Mangel på sosial kontakt og sosialt liv

- Mangel på sysselsetting
- Mangel på likeverd og anerkjennelse
- Mangel på fysisk aktivitet

- Mangel på helsetilbud
- Mangel på menings- og ytringsfrihet
- Mangel på religiøs tilhørighet og deltakelse
- Mangel på kulturell deltakelse

Samtlige poster hadde sitt tyngdepunkt på den dramatiske siden. For halvparten av postene svarte mer enn halvparten 6, altså meget problematisk.

Vi vil mene dette er en liste å ta meget på alvor.

Den menneskerettighetssituasjonen disse kvinnene opplever i Norge er ikke god.

DELSKJEMA I - ÅRSAKSVURDERING

Er din psykiske helse et problem?

- Ja **8**
- *det er mye som smerter og er tungt å bære*
- *Ja, sover dårlig, mareritt..*
- *Nei, bare søvnproblem*
- *Ja. Blir det verre, vet hun ikke om hun kan ta vare på barna.*
- *Noen ganger, hvis jeg tenker mye*

Fra når var den et problem?

- *Litt i Etiopia. Har stadig utviklet seg*
- *Hele tida*
- *Økte med avslaget*
- *Fra jeg flyttet fra mor til far. Savner mor, depriment, verre og verre – negativt – også for barnet nå, i 2009.*
- *I Etiopia og her.*
- *Spesielt uvitenhet om mann og barn*
- *Ca 2 uker etter at hun kom til Norge*
- *From father's death.*
- *After she starts the mottak life*
- *Fra før mor døde – problemer med andre grupper*
- *bedre enn før*
- *fra 1977*

- **Med kanskje to unntak er den psykiske helsen et problem for disse kvinnene**
- **Dertil kan kvinnene angi fra når den psykiske helsen har vært et problem.**

DE ALVORLIGSTE ÅRSAKENE

Vi ser av tabellen at årsaksbildet er komplekst:

- 8 av 11 angir personlige tap i hjemlandet som svært alvorlig årsak
- 10 av 11 angir traumer fra hjemlandet som svært alvorlig årsak
- 6 av 11 angir atskillelse fra hjemlandet som svært alvorlig årsak
- 10 av 11 angir traumatiske opplevelser i hjemlandet som svært alvorlig årsak
- 11 av 12 angir atskillelse fra og bekymring for familien som svært alvorlig årsak

1 bemerker: *'No family left, but still worries'*

- 7 av 10 angir traumer fra flukten som svært alvorlig årsak
- 9 av 10 angir tilværelsen på norsk mottak som svært alvorlig årsak

KOMBINASJON AV ÅRSAKER

Er årsakene uavhengige av hverandre?

- Årsakene knyttet til forhold i ekteskapet.
- Nei (4 stykker)

Eller bygger de på hverandre?

- Ja (10 stykker)
- Forverres av usikkerheten

- **Konklusjon:** Årsakene bygger på hverandre.

Har tiden i Norge lettet det psykiske trykket?

- Nei 5
- Nei, det blir mer problemer
- Her kan ingen tvinge meg til å gifte meg. –
- Slik er det 100% bedre enn Etiopia.
- Bedre til å begynne med
- Lettere, hvis jeg ikke tenker på det som har skjedd (fengslet, voldtekt osv)
- litt bedre

Eller har den gjort det vanskeligere?

- Ja 8
- Verre etter avslag
- Er det samme
- Veldig vanskelig

- **Konklusjon:** Tiden i Norge har gjort det vanskeligere

Hvis du skal angi etter alvorlighetsgrad fra 0 til 6, hvor alvorlig har mottaks- og ventetilværelsen bidratt til dine psykiske problemer?

- 7 av 11 svarer 6
- 2 av 11 svarer 5
- 1 svarer 4
- 1 svarer 3
- **Konklusjon:** Dette er svært alvorlig og bør få konsekvenser

REFLEKSJONER

Når vi griper til Google for å finne referanse til KZ, Leo Eitinger og PTSD, erfarer vi at de sammenhengene vi mener å finne, allerede er kjent. Vårt arbeid er ikke så epokegjørende som vi trodde. Man vet hvordan traumatiske hendelser, ulike krenkelser av menneskerettigheter, kan påføre stress, umiddelbart og i ettertid – Post Traumatisk Stress. Man vet fra våre krigsseilere at når mennesket er på vent, og da ikke med håp og forventning, men med frykt, så brytes mennesket ned.

Det er med forskrekkelse vi erfarer at dette vet man. Man vet det, og så tas det ikke til anvendelse! Det er med voksende forskrekkelse en misstanke kommer til bevissthet: Enn om det er nettopp det man gjør, man vet, og tar sin viten til anvendelse. At hensikten ikke er å hjelpe disse menneskene til å finne gode livsbaner og verdige liv. At hensikten nettopp er det innvandringspolitiske, å bli kvitt disse menneskene, hva enn deres liv måtte bli.

Hvis så, så er det ikke klokt. Det er ikke klokt av de profesjonene som besitter denne viten som fag, og som har som sin yrkesetiske norm å anvende den til det beste for de som lider. De må på banen. Og det er ikke klokt av de politikere og statsledere og den administrasjon som ser det innvandringspolitiske som fremste mål og oppgave. Ikke bare fordi det påfører smerte og lidelse, men fordi det er egnet til å destabilisere heller enn å stabilisere, til å skape heller enn å dempe spenning og konflikt.

Det er klokt å se sine feil og lære av sine feil. Det har ikke vært rett å behandle disse kvinnene slik at de brytes ytterligere ned. Det riktige må, i samsvar med de beste medisinske og sosiale tradisjoner, være, i sammen med hver enkelt, ikke bare å åpne opp for at hun kan finne en verdig livsbane, men også å legge til rette for dette, bl.a. ved å gi nødvendig støtte til mental, medisinsk, fysisk, sosial, rettslig og økonomisk rehabilitering.

Noe av vårt bidrag er å beskrive årsakene, traumene som leder til det posttraumatiske, i menneskerettslige termer. Vi tror det er viktig og riktig, av to grunner:

- for det første fordi mulighetene for behandling og rehabilitering ventelig vil være avhengig av at traumene avvikles så godt som mulig, altså at de aktuelle menneskerettigheter gjenopprettes, så godt som mulig.
- og for det andre med tanke på forebygging. Konstruktiv forebygging er å bevirke eller medvirke til at likeverd og menneskerettigheter utvikles og kommer på plass.

Med krenkelser av menneskerettigheter som årsak til smerte og lidelser, er det ønskelig og nødvendig at helse- og sosialprofesjonen utvikler nødvendig kompetanse og autoritet i menneskerettigheter, som praktisk fagfelt. Dette er nødvendig fordi helse- og sosialsektorens oppgave er å ta vare på individene. Det er de ivaretagende og byggende funksjoner som må utvikles. Ikke de kontrollerende og destruktive.

Trondheim, 06.06.09

Bernt Hauge

Rådgivningsgruppa i Trondheim

Rådgivningsgruppa i Trondheim
Menneskerettighetshuset
Fjordgata 62, 7010 Trondheim
Telefon 73 80 64 95 faks 73 80 64 91
Kontortid: mandag - fredag 09.00 - 17.00
Org nr 988 732 419

Trondheim, 28.04.07

JUSTISMINISTER KNUT STORBERGET
PB 8005, DEP
0030 OSLO

ARBEIDS- OG INKLUDERINGSMINISTER BJARNE HÅKON HANSEN
PB 8019, DEP
0030 OSLO

BARNE- OG LIKESTILLINGSMINISTER KARITA BEKKEMELLEM
PB 8036, DEP
0030 OSLO

GJENPART STORTINGET
0026 OSLO

Referanser **Regjeringens handlingsplan mot Menneskehandel**
Regjeringens handlingsplan mot Kjønnsslemlestelse
Regjeringens handlingsplan mot Tvangsekteskap

INNSPILL

OPPMERKSOMHET PÅ KVINNELIGE ASYLSØKERE

OG DE VITNEPROV DE KAN GI

Rådgivningsgruppa i Trondheim er en liten menneskerettighetsorganisasjon som i hovedsak arbeider med rettighetene til flyktninger og asylsøkere. Vi er en medlemsorganisasjon. Våre tjenester er medlemstjenester. Alt arbeid er frivillig. Våre tjenester er gratis. Men vi ber medlemmene betale en liten medlemskontingent.

Vi er glade for regjeringens handlingsplaner mot kjønnsbasert forfølgelse. Men vi er også kritiske. Fordi diskusjonen og arbeidet bærer preg av to agendaer. Den ene agendaen gjelder interesse for, solidaritet med og omsorg for de kvinnelige ofrene. Den andre gjelder innvandringspolitiske hensyn. Inntrykket er at den siste dominerer: 'La oss holde fenomenene og med dem kvinnene unna norsk jord.'

Inntrykket forsterkes av at fokus er forskjøvet fra menneskerett til strafferett, at politiet er blitt utpekt som hovedaktør, at man i stedet for innsikt satser på slagordpregete og enkle løsninger, og mer på kontroll enn dialog og utvikling, og at den store medieoppmerksomheten er rundt spektakulære saker i jakten på bakmenn.

Vi vil påpeke at fenomen som omskjæring, arrangerte ekteskap og menneskehandel er tråder i kulturell vev. Det er dårlig kulturforståelse å trekke enkelttråder ut av veven og klippe dem i biter. Det minner om kulturimperialisme. God kulturforståelse tilsier en større forståelse for hver enkelt kvinne, hennes erfaringer og den hele kontekst.

Etterforskning og strafferettslig forfølgelse av bakmenn har sin absolutte plass, men plassen bør være begrenset. Det er langt fra den viktigste redskapen for å studere og påvirke innarbeidete tradisjoner. Det er ingen god redskap for kulturutvikling. Det er dertil ikke en god redskap for å undersøke, kartlegge og modifisere dominerende, herskende og styrende mørke strukturer.

Rådgivningsgruppa gjorde i 2006 en studie for å finne sammenhenger mellom Menneskerettigheter og Mental Helse. Jf vedlagte invitasjon til dagsseminar 09.05.07.

Rådgivningsgruppa forbereder nå en studie vi kaller *"Kvinner og Jenter, Menneskerettigheter og Mental, Medisinsk og Fysisk Helse"*. Vi har i den sammenheng laget en oversiktsliste over saker vi arbeider med og som gjelder forfølgelse av og handel med kvinner. Vårt studiemateriell er hele tiden mennesker som har henvendt seg oss for å få hjelp.

Listen følger vedlagt. Den er anonymisert, men ikke gjennom anonymisert. Derfor ber vi om at listen foreløpig behandles konfidensielt. Innholdet er følsomt. Vi vil være varsomme med å stigmatisere en gruppe som er sterkt nok stigmatisert fra før. Vi vil ikke medvirke til identifisering før den enkelte er klar til å være åpen for den risken.

Listen er et første ledd i vårt arbeid for å systematisere de erfaringene denne gruppen representerer. Ut fra listen vil vi utarbeide parametere å spørre etter, for å utvikle våre instrumenter til å kartlegge og undersøke nærmere.

Et interessant moment. Gjennom ovennevnte studie av Menneskerettigheter og Mental Helse erfarte vi bl.a.:

- at tiden som asylsøker i Norge kan gi store utslag i den enkeltes psykiske helse,
- at dette bevisst benyttes i det preventives tjeneste,
- som en advarsel til andre mot å søke asyl i Norge,
- og for å gjøre situasjonen så utholdelig at man forlater landet frivillig.

Det er betenkelige maktkulturelle trekk som her beskrives.

I foreliggende liste har vi begynt å rette oppmerksomheten mot noe av det som skjer kvinner i norske mottak.

Vi har fått øynene opp for at mange kvinner blir plassert i en situasjon hvor de konfronteres med et utholdelig.

- En kvinne som var i en korridor med bare menn, sier: *"Ett år kan være OK, men så begynner du å bli svak, og gir etter"*. Hun er nå høyt gravid og uten det nettverket en kvinne trenger når hun skal bli mor.
- Én av kvinnene ble presset inn i et forhold og samboerskap som ble umulig, rent slave. Hun ble hjulpet til krisesenter.
- Én kvinne ble presset så sterkt av andre kvinner på grunn av religiøse krav og motsetninger at hun flyktet fra mottak.
- To unge kvinner levde bak låste dører i frykt for festende menn.

- Én kvinne fikk skifte mottak etter seksuell trakassering, hvorpå hun i neste mottak ble plassert sammen med menn uten rom for kvinnelig intimitet og hygiene.

Vi har likeledes fått øynene opp for hva som kan skje med kvinner som av ulike grunner presses eller skremmes til å forlate mottak.

- Over en kort periode observerte vi på nært hold 4 kvinner som ble tilbudt/presset i retning av prostitusjon.
- 3 var veien om krisesentre.
- 2 havnet ut i prostitusjon.
 - Den ene har forsvunnet for oss.
 - Den andre har i samarbeid med bl.a. oss og Rosaprojektet kommet ut av prostitusjon og inn i arbeid og sosial sammenheng.

Det er viktig å være oppmerksom på og studere de mekanismene som disse kvinnene har vært eksponert for, med sikte på å syte for at kvinner ikke behøver å bli eksponert for slike mekanismer. Ingen av kvinnene det her gjelder, ønsket slik eksponering. Det bør påhvile den forvaltning som har hatt og har disse kvinnene og deres liv i sine hender, stort ansvar for å sikre deres liv og verdighet, og da spesielt å sikre dem mot på nytt å bli eksponert for slike mekanismer.

Én erfaring som er et gjennomgående trekk på listen, er at kjønnsbasert forfølgelse gjentar seg i nye settinger. Noe av det vi i vår undersøkelse planlegger, er:

- å kunne gjøre menneskerettslige diagnoser
- å kunne gjøre menneskerettslige anamneser
- å sammenholde disse med det vi måtte finne av mentale, medisinske og fysiske spor

I det norske samfunnet er det etter en lang tids prosess utviklet åpenhet og aksept for at en kvinne verken sosialt, kulturelt eller økonomisk skal være avhengig av tilhørighet til en mann. Slik prosess og slik utvikling har i liten grad preget samfunnene disse kvinnene har forlatt. Sannsynligheten er derfor stor for at en kvinne som blir returnert hjemlandet uten posisjon, nettverk og økonomi, vil bli eksponert for tilsvarende mekanismer. Det er alltid et marked for herreløse kvinner. Det at en kvinne er uten herre, betyr ikke nødvendigvis at hun er fri. Like gjerne er hun å betrakte som hittegoods, hver manns kvinne.

Vi ser det allerede nå som forkastelig å returnere disse kvinnene uten at det er lagt til rette for en fremtid. I vår utredning om Menneskerettigheter og Mental Helse har vi brukt **torturbegrepet** som menneskerettslig hovedreferanse. I vårt arbeid om Kvinner og Jenter, Menneskerettigheter og Mental, Medisinsk og Fysisk Helse tar vi sikte på å bruke **slavebegrepet** som menneskerettslig hovedreferanse. Det er ikke et helt enkelt begrep. Vi regner etter hvert å kunne presisere det gjennom det vi over kalte en Menneskerettslig Diagnose. Vi vil eventuelt bruke uttrykket Menneskerettslig Profil. Det har her å gjøre med den disposisjonsrett og kontroll som utøves over kvinnen, den bruk, misbruk eller ubruk hun utsettes for, den ufrihet hun erfarer.

Vi gjør oppmerksomme på at med *Innvandringspolitiske Hensyn* som forvaltningsmessig ledetråd, er disse kvinnene trukket ut av likeverdsbegrepet. Jf Verdenserklæringens artikler 1 og 2. Jf Menneskerettighetskonvensjonenes artikler 3. Med nåværende returneringspraksis blir jentene eksponert for en primitiv form for avfallsbehandling. Vi kaller den primitiv, fordi den stopper ved sorteringen og ikke har i seg resirkuleringens prinsipper:

- å ta vare på og foredle verdiene

- å disponere verdiene.

Jf Menneskerettighetskonvensjonenes innledninger:

som erkjenner at disse rettigheter har sitt utspring i menneskets iboende verdighet

I tråd med annen forvaltningspraksis vil vi se det som betimelig og nødvendig at det for en hver kvinne med asylgrunnlag tilsvarende de på listen, i samarbeid med kvinnen utarbeides en **individuell plan** for hennes overføring til norsk samfunn eller tilbakeføring til hjemlandets samfunn. Det er ikke en transportplan vi har i tankene. Poenget er at hun skal sikres og være i stand til å fungere og å ta vare på seg selv i det samfunnet hun skal inkluderes og integreres i. Nødvendige forutsetninger for en retur, må være

- at nødvendig helsemessig rehabilitering er i gang og vil bli ivaretatt
- at nødvendig skoling og trening er i gang og vil bli ivaretatt
- at det er klar en verdig plass i det samfunnet skal sendes til, med nødvendig sosialt nettverk, husrom og skole/arbeid, ...
- at det er en formell og reell aksept fra myndighetene at hun kan komme trygt tilbake, ha de nødvendige papirer og være beskyttet.
- oppfølging

Av listen videre merker vi oss:

- at 12 stykker har orientert om at de er **omskåret** eller **kjønnslemlestet**. Antakelig er det reelle tallet vesentlig høyere. Vi har hatt naturlig forsiktighet i forhold til å spørre om dette. Når kvinner orienterer om at de er omskåret, har vi begynt å spørre om hendelsen i de tilfellene det skjedde da kvinnen var gammel nok til å huske fra. Det er interessante beretninger som kommer fram. Én ting er overgrepets grusomhet, både i forhold til umiddelbare smerter og i forhold til varige skader og kroniske lidelser. En annen ting er den kulturelle kontekst, både det rituelle og feiringen rundt. Det dreier seg gjerne om en innvielse som i markering er fullt på høyde med norske dåps- og konfirmasjonsfester.
- at 17 stykker orienterer om **tvangsgifte**
- at 5 stykker har orientert om **husslaveforhold** hjemme
- at 10 stykker har orientert om at de er **utstøtt** hjemmefra
- at 5 stykker har orientert om at de er **gitt** eller **solgt**
- at 5 stykker har orientert om at de har vært **lurt inn i slaveforhold**
- at 4 stykker har vært **plukket opp**
- at 4 stykker har vært **erobret eller kidnappet**
- at 11 stykker orienterer om at de har vært anvendt som **husslave**
- at 11 stykker orienterer om at de har vært anvendt som **sexslave**
- at 3 stykker orienterer om at de har vært anvendt som **markslave**
- at 2 stykker ble utpekt til å være **høvdingens neste hustru**
- at 1 kvinne orienterer om hvordan hun har vært **videresolgt**
- at 1 kvinne orienterer om at hun **som barn ble satt ut og oppfostret i et hjem som husslave** før hun ble **droppet på markedet**
- at 1 kvinne har orientert om hvordan hun er formidlet gjennom **russisk ekteskapsbyrå**
- at 7 (8) stykker orienterer om at de har vært gjenstand for **organisert menneskehandel**
- 2 stykker orienterer om at de er blitt **fraktet til Norge og droppet** her
- at 12 stykker gjør rede for at de har måttet **etterlate seg til sammen mer enn 25 barn**

- at 2 stykker orienterer om at de har måttet **etterlate seg til sammen 3 yngre søsken** som de har hatt eneansvaret for
- at 7 stykker orienterer om at de har vært **gissel** for ektefelle eller annen familie
- at 11 stykker har orientert om at de har vært (vilkårlig) **fengslet**
- at 5 stykker er notert som **herreløse**
- at 2 stykker er notert som **foreldreløse**
- at 29 stykker orienterer om **voldtekt**
- at i tillegg til disse har 3 stykker orientert om **voldtekt i hjemmet**
- at 10 stykker har orientert om **massevoldtekt**
- at 4 stykker har markert hvor viktig det er **at ektefellen ikke må få vite om voldtekten**
- at 2 stykker har erfart **massakre**
- at 17 stykker har erfart at **familiemedlemmer er drept eller forsvunnet**
- at 1 kvinne har **født 4 barn under flukt**
- at 1 norsk kvinne **spontanaborterte** etter at mannen ble hentet for uttransportering
- at 1 kvinne er så sterkt psykisk belastet at hun har **mistet omsorgsevnen** for sine barn

På dette stadiet i vårt arbeid vil vi tro at den eneste gangbare veg til å influere på slike former for handel med, omsetning og forfølgelse av kvinner, er

1. **å vise respekt for ofrene og hjelpe dem inn i en verdig samfunnssituasjon.**
2. **å ta lærdom av erfaringene vi får berettet, for med denne lærdommen i hånd og i samarbeid med kvinnene å stimulere til utvikling tilsvarende den frigjøring norske kvinner har erfart**

På grunn av konsekvensene vi ser, vil vi advare mot bruken av innvandringspolitiske hensyn og be disse dempet og avvirket. De er lite egnet til å motvirke forfølgelse av kvinner, mer til å stimulere forfølgelse. Vi vil minne om hvor viktig det var for opphevelsen av slaveriet i USA at rømte slaver før og under borgerkrigen kunne finne fristed i Nordstatene.

Vi gjør oppmerksom på at kvinnene som er omtalt på vår liste:

- ikke hører til de nigerianske, thailandske og øst-europeiske jentene som ble brakt til prostitusjon i Oslo og som kan ha vært en hovedårsak til Regjeringens handlingsplaner mot handel med kvinner og barn
- ikke hører til primærfokuset for Regjeringens handlingsplan mot kjønnslemlestelse, som tør være jenter som har oppholdstillatelse i Norge
- ikke hører med til primærfokuset for Handlingsplanen mot tvangsekteskap, som ser ut til å gjelde innvandring via arrangerte ekteskap/ekteskap mellom søskenbarn.

Vi vil imidlertid påpeke at handlingsplanene innebærer en viktig anerkjennelse av kvinnebasert forfølgelse som forfølgelse. Og vi ber med dette om:

- **at disse kvinnenes erfaringer blir respektert som forfølgelse,**
- **at deres frykt for ny forfølgelse blir respektert som berettiget, og**
- **at dette blir meddelt Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda**

Justisminister Knut Storberget skriver i sin introduksjon til *”Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel [2006-2009] – Stopp menneskehandelen”*:

Vi vil ikke sitte stille og se på at en stadig mer omfattende handel med særlig kvinner og barn får utvikle seg til vår tids slavehandel.

Vårt materiale nyanserer dette bildet. Nemlig at det dreier seg om gamle handels- og markedstradisjoner. Jenter og kvinner sett på som varer, som anvendes, bearbeides og omsettes på ulike markeder, hvor ekteskapsmarkedet er ett, som erobres, som stjeles og som omsettes som slaver, hvor det å være seksslave, er én form.

Når det gjelder den organiserte menneskehandelen, vil vi spesielt trekke fram etiopisk kvinner som har rømt fra slaveforhold og organisert menneskehandel i land som Saudi-Arabia, Libanon og Yemen. De hadde av ulike vis behov for å søke beskyttelse utenfor sitt eget lands grenser. De fikk tilbud om transport, arbeid og lønn. Det dreide seg om bondefangeri med påfølgende langvarige opphold som husslaver, med innslag av voldtekt. I det nedre sjiktet av gjestearbeidere i disse landene finnes en videreføring av en flere tusenårig slavetradisjon.

Som referanse til denne vil vi referere til 2 bøker:

- Genesis forlag, 2004, Mende Nazer og Damien Lewis – *Slave*
- Farrar, Straus and Giroux 2001, Ronald Segal – *Islam's Black Slaves*

Organisert menneskehandel er anslått til å konkurrere med narkotika i omsetningsverdi. Vi benytter anledningen til å gjøre oppmerksom på en type strukturer det vil være umulig å bringe under kontroll ved spaning, etterforskning og straffeforfølgelse fra norsk politi. Rett og slett fordi de er så mektige.

Ett eksempel er det handelshuset som etter det vi kan forstå, kontrollerer det meste av russisk økonomi. I tillegg til legal virksomhet mener vi det står for lyssky og blomstrende virksomhet som:

- våpensmugling og våpenhandel
- narkotikasmugling
- menneskesmugling og menneskehandel

Etter de ulike vitneutsagn vi har mottatt, kan vi ikke forstå annet enn at omtalte handelshus i praksis kontrolleres av eller er identisk med FSB.

I Iran er tilsvarende virksomhet knyttet til iranske religiøse myndigheter. Dette er en hovedgrunn til at store deler av økonomien holdes utenfor parlamentarisk kontroll.

Vi kan stå overfor et overordnet problem av politisk og diplomatisk art.

Med hilsen
For Rådgivningsgruppa i Trondheim

Bernt Hauge.

ORIENTERING

Snøballkvinner:

- skal være en interesseorganisasjon for kvinner og jenter som har vært eller er utsatt for kjønnsbasert forfølgelse.
- skal samtidig være en solidaritetsorganisasjon som arbeider for å eliminere all forfølgelse og diskriminering av jenter og kvinner
- skal arbeide med referanse til menneskerettighetene

Snøballkvinner ble dannet 14. oktober 2007 etter forberedelse av Rådgivningsgruppa i Trondheim.

Rådgivningsgruppa har tidligere studert sammenhenger mellom Menneskerettigheter og Mental Helse. Dette har fått sin forlengelse i et eget prosjekt – *Kvinner og Jenter, Menneskerettigheter og Mental, Medisinsk og Fysisk Helse*. Etter en første gjennomgang av asylsakene til 58 kvinner og jenter som har vært og/eller er utsatt for kjønnsbasert forfølgelse, så vi behovet for en egen interesseorganisasjon for og rundt disse kvinnene.

Navnet Snøballkvinner.

Det skyldes den erfaringen og det faktum at en kvinne som av noen grunn skyves ut av sin familietilhørighet eller en annen struktur som hun hører til, mange steder ikke vil ha en snøballs sjanse til å etablere seg på verdig vis. Uttrykket er egentlig en sammenligning med en snøballs sjanse til å eksistere i helvete.

Arbeidsprogram fram til ordinært årsmøte, lørdag 02.02.08.

- Organisasjonen skal etablere seg og komme i funksjon. Styreleder Rabia Sadiq Khan og styremedlem Karez Berwari har praksisplass ved Rådgivningsgruppas kontor, og med oppgave å etablere kontorfunksjonen og starte utviklingen av organisasjonen.
- Papirene sendes inn til Brønnøysundregistrene for å registrere organisasjonen.
- Det opprettes kontakt med medlemmene og verves nye medlemmer. Vi henvender oss til 3 grupper av medlemmer:
 - Snøballkvinner
 - Solidariske enkeltmedlemmer
 - Solidariske organisasjoner. Gjennom de solidariske organisasjonene håper vi å utvikle et organisasjonsnettverk, Snøballalliansen, til støtte for snøballkvinnene. Snøballalliansen danner et eget råd for Snøballkvinnene.
- Solidariske enkeltmedlemmer og organisasjoner inviteres til å danne støttegrupper for hver enkelt snøballkvinne.

SPESIELLE UNDERSØKELSER

Utstøtt og hva så?

Forskjellige samfunn har forskjellige tradisjoner for utstøtelse av kvinner fra familie og/eller fra andre strukturer.

Våre spørsmål er:

- Hva er det som gjør at kvinner og jenter støtes ut?
- Hva skjer med kvinnen? Hvilke muligheter har hun for å etablere seg på verdig vis?

Vi er interessert i å samle så mange eksempler som mulig, fra så mange steder og tradisjoner som mulig.

Kvinner og jenter, menneskerettigheter og mental, medisinsk og fysisk helse

Vi håper til årsmøtet å ha klart et spørre- og intervjuinstrument som vi kan begynne å prøve ut våren 2008. Tanken er å spørre hver enkelt:

- om hva hun har erfart av kjønnsbasert forfølgelse
- og hva dette har medført av problemer, mentalt, medisinsk og fysisk.

Vi håper videre å kunne følge opp med å tilby hver enkelt medisinsk/gynekologisk undersøkelse.

Det første målet er å kunne bli bedre i stand til å hjelpe hver enkelt kvinne, medisinsk, legalt og sosialt.

Det andre målet er bekjempe fenomenene..

Med hilsen
For Snøballkvinnene

Rabia Sadiq Khan
Styreleder

Trondheim, 20.10.07

IKKE EN SNØBALLS SJANSE

NOTAT

VEDRØRENDE KJØNSFORFULGTE KVINNER OG UTLENDINGSLOVENS § 15, FØRSTE LEDD, PRINSIPPET OM NON REFOULMENT

Regjeringen har løpende handlingsplaner mot tvangsgifte, menneskehandel og omskjæring. Menneskehandel er omtalt som et marked som på verdensbasis har like stor omsetningsverdi som narkotika. Vi er redd for at med politiet som hovedoperatør blir operasjonsinstruks og operasjonsmønster fort etter modell av narkotikabekjempelsen. Å gripe bakmennene. Å holde styggedommen unna norsk jord. Vi ser tendenser til at ofrene skylles ut med badevannet.

Tvangsgifte, menneskehandel og omskjæring hører til alvorlige former for kjønnsbasert forfølgelse. Noe av det som forundrer, er derfor at man ikke drøfter dette i forhold til menneskerettighetenes spesifikke forfølgelsesbegrep, **tortur** og **slaveri**. Vi savner arbeid med disse begrepene, at de blir utviklet og presisert, for å bli anvendt som målestokk og kriterier, bl.a. for beskyttelse og rehabilitering. Det er nemlig slik at du ikke skal kunne sendes noe sted hvor du risikerer tortur eller slaveri.

Ordet **Slaveri** er knyttet til å underlegge seg, eie, kontrollere og omsette mennesker. Ordet **Tortur** er knyttet til en hver handling hvor noen påføres alvorlig smerte eller lidelse, fysisk eller psykisk, og dette skjer med noen hensikt, for eksempel for å true eller tvinge, offeret eller andre, til et eller annet.

Eksempler på eller kategorier av kjønnsforfølgelse av kvinner er:

- eiendom og trell i huset
- omskjæring, renhet og urenhet
- voldtekt, erobring, bruderov og ekteskapelige plikter
- tradisjonelt ekteskapsmarked, med tvangsgifte og arrangerte ekteskap
- den utenomekteskapelige menneskehandel og kjønnsmarkeder
- generell diskriminering
- utstøting og avvisning
- bortvelgelse – også før fødsel

Noe av det som er verdt å merke seg, er hvor mye kjønnsforfølgelse som skjer innen familien, stammen og andre samfunnsstrukturer, som en del av strukturenes kultur og orden. Med tanke på at slike forfølgelsesformer også er/har vært norsk tradisjon og hvor meget det har kostet av innsats og bevissthet for å emansipere norske kvinner, bør det være riktig å omtale

fenomenene ved deres rette navn. Når tortur og slaveri er adekvate betegnelser, bør de ordene også brukes, fordi kriteriene for både beskyttelse og bekjempelse er knyttet til ordene.

Vi kan gjøre rede for at det er en viss tradisjon for å nevne ting ved navn. Vi velger 2 sitat fra andre mosebok, paktboken

Kapittel 21, Versene 7 – 11:

Når en mann selger sin datter som trellkvinne, skal hun ikke gis fri som trelle. Hvis hennes herre har bestemt henne for seg selv, men ikke liker henne, skal han la henne kjøpes fri. Han har ikke rett til å selge henne til utlendinger, siden han har vært troløs mot henne. Men har han bestemt henne for sin sønn, skal han gi henne samme rett som døtre har. Får sønnen enda en kone, skal han ikke la den første mangle mat, klær eller ekteskapelig omgang. Dersom han ikke lar henne få disse tre ting, skal hun gis fri uten vederlag, uten betaling

Kapittel 22, Versene 16 - 17

Når en mann forfører en ung pike som ikke er forlovet, og ligger med henne, da skal han betale brudeprisen og ta henne til kone. Men vil ikke faren la ham få henne, skal han betale en sum som tilsvarer brudeprisen for en ung pike

Trell. Jf også det bibelske uttrykket **tukt**. De to ordene henger sammen. Jf for eksempel hvordan Luther i sin store katekismus drøfter det fjerde bud, ikke bare for barna, men for hele husholdet. Det har nå gått ut et ønske fra Barneombudet om at ordet **tukt** skal fjernes fra bibelens tekster, noe bispemøtet tar til etterretning. Det som imidlertid blir et poeng, er at det er ikke sikkert at fenomenet blir fjernet, selv om ordet blir fjernet.

Når det gjelder ordene **Slaveri** og **Tortur** i denne sammenheng, blir ikke disse fjernet formelt. De blir bare tatt ut av anvendelse. Det fungerer nær som et tabu å bruke slike ord i sakssammenheng, og spesielt med analytisk referanse. Med den paradoksale konsekvens at det ikke er fenomenet som blir fjernet, men heller mennesket som har erfart og lidd under fenomenet og derfor kan ha genuin frykt for fenomenet.

Hvis/når strukturen representerer slaveri og/eller tortur, hvorfor ikke bare gå ut av strukturen?

Fordi alternativet er så udelt mye verre. Noe av det vi i vårt arbeid med kjønnsforfulgte kvinner er blitt oppmerksomme på, er at å rive seg løs fra, sparkes ut av eller falle fra familie eller andre strukturer hun er bundet til, ikke nødvendigvis medfører frigjøring, frihet og store muligheter. Tvert imot, vi er i ferd med å forstå at en løsrivelse fra strukturen hun hører til, kan bety katastrofe. Katastrofe er ordet som oftest går igjen når vi forhører oss om slike situasjoner. Det er å falle ned i et stort, svart, sosialt hull, alvorligere enn den beskrevne forfølgelse. Det er å støtes ut i samsvar med dommedagsbeskrivelsene i Johannes Åpenbaring.

Det er ikke frihet og muligheter som åpner seg. En kvinne i slik situasjon vil ikke ha en snøballs sjanse.

Med hilsen
For Rådgivningsgruppa i Trondheim

Bernt Hauge

Våre interne saksnumre: 58/03 80/08 154/08 176/08 33/04 55/09 123/03
193/06 176/05 68/09 61/09 59/09 20/05

A - PERSONLIGE OPPLYSNINGER

NAVN	
FØDT Når og hvor?	Hvordan vet du fødselsdatoen din? - fra min far 2 Baptism Certificate Fødselsattest - fra mor 2 - Måtte hvert år, ved skolestart, registrere seg med fødselsdato
OFFENTLIG REGISTRERT?	I lokale registre? Ja 6 - Nei 2 - I noen måneder - Vet ikke 2 - Registered in the church. Girls baptize 80 days after birth I sentrale registre? Ja - Nei 2 - Vet ikke
Dokumenter og sertifikater	Nei 3 - Ja - Hadde da hun kom, noen andre kastet papirene. Har ID-kort fra Etiopia - Ja, dokumentasjon fra et politisk parti - Ingen - My father kept in a book all information of the family. After he died I don't know where my mother took it. - She didn't go to school. She never had a document
REGISTRERT TILHØRIGHET	Er du registrert som selvstendig individ? Eller som avhengig individ? Er det noen forskjell på gutter og jenter i så måte? Hva er de sterkeste bindingene? Familie, religion, mektig mann eller annen tradisjon? - Familien kan ikke lese og skrive. Faren har støtt henne ut - På skolen, Ja, registrert med navnet - Avhengig av andre (for å registrere seg i Kebelen), husvert og brev fra menigheten. - Registrert med navn på skolen, og adresse - som familie - Bra oppvekst - Vet ikke. Guttene fikk lov til å drive med politikk og idrett. Ikke jentene. Tradisjon i familie og religion. De eldste bestemte. - <u>Selvstendig</u> , mor og far viktig - Som familiemedlem. Guttene blir registrert selvstendig når de tar vare på seg selv.
Er tilhørigheten brutt? - Ja 1 - Nei 1	Hører du fremdeles til familien og lokalsamfunnet, eller er du utstøtt eller har rømt fra disse? I tilfelle, hvorfor? Hvor dramatisk har dette vært? - Far er ikke der. Han rømte fra fengsel. Ingen kontakt - Ingen kontakt med familie. Moren lever antakelig. Litt kontakt med en venninne i AA. Søsknene ikke utdannelse. Vanskelig å holde kontakt - Brudd med far, flyktet fra far. Far ville tvangsgifte. Mor og onkel hjalp med flukten. - litt kontakt. Hadde giftet seg på eget initiativ, derfor liten kontakt med familien og lokalsamfunnet. - Ingen kontakt med mann eller barn, vet ikke om de lever. Rømte fra myndighetene/mannen samme problem. - Ble sendt ut av Etiopia, for å vente på mor og søsken. Bodde hos en familie der mannen i huset misbrakte flere jenter. Klarte å komme vekk, ble med en mann til Oslo, N. - Mor og far er død. Har en tante, men ingen kontakt - Ingen forbindelse - Ja. Jeg rømte fra familien min pga arrangert tvangsekteskap med en gammel og rik mann. Var veldig fortvilt og frustrert og derfor rømte jeg ut.

Folkegruppe Stamme/klan	<ul style="list-style-type: none"> - Oromo 5 - Bilen 1 - Tigrinja 1 - Amhara 3 - Eritreisk 1 - Far er tigray, mor er amhara. - Father Oromo, Mother Gurage, Husband Sheko-Mezhenger
Språk	<ul style="list-style-type: none"> - Oromo 2 Amharisk 9 Tigrinja 2
Foreldre, eventuelt fosterforeldre eller andre ansvarlige	<ul style="list-style-type: none"> - Mor døde da H var 6 år. Ingen søsken. Far giftet seg ikke igjen - Mor i live. Har ikke telefon. Analfabet - Foreldrene døde. Faren ble mishandlet i fengsel. Lammet og mange skader. Døde etter noen måneder - Foreldre var ansvarlige før giftemål - Begge foreldre lever - Navner angitt - Father killed 1996 European time. Mother moved to the village with my daughter. - Parents dead - Mor og far lever. - Far og mor
Søsken	<ul style="list-style-type: none"> - 4 søstre, 2 brødre, 2 søstre har flyktet - Ingen - 3 søstre lever + 1 liten bror. To søstre er døde - 4 søstre og 2 brødre fra far (halvsøsken) Mor har bare meg - 10 søsken, alle lever - 2 søstre, 1 bror død - 2 - 4 søsken - 3 brothers, one of them older, 3 sisters, one of them older. This one died of illness - enebarn - 1 bror, to søstre - Jeg har 2 brødre og 1 søster
GIFT Når, hvordan og med hvem?	<ul style="list-style-type: none"> - Nei 5 - Skilt 2002 Frivillig gift, men dårlig mann - Gift av egen fri vilje, 1998, med Z..... - Gift, frivillig - Married 1991 Ethiopian time. She was 19, he was 35. Her mother decided for her. - Married when a little girl. - Samboer med nordmann – 15 år
Barn	<ul style="list-style-type: none"> - Nei 5 - Ja Navn – Født dato i Norge - En datter, f 1996. vet ikke om hun er hos faren - 2 gutter - 3 - 1 girl, born 19.04.1992 Ethiopian time. She is with her grandmother in Ethiopia.
ARBEID	<p>Hjemme, på gården, eget yrke, lønnet arbeid, annet.</p> <ul style="list-style-type: none"> - bare skole til jeg reiste i 2002 - arbeidet i kirken, ansvarlig for misjonen. 2 års bibelskole - Jeg var som en slave i huset hos far i 4 år - Egen restaurant - Husmor - Hadde egen matbutikk, jobbet også som hjemmefrisør (fletting) - Had a shop, own business, (cultural) cloth, coffee, many things - Been at home - jobbet I familiebutikk, matbutikk - nei...
UTDANNELSE	<p>Koranskole, vanlig skole, kan lese og skrive, kan regne</p> <ul style="list-style-type: none"> - 8 års utdanning, bibelskole - norskkurs 1 år, grunnskole 1 år, Vgs 2 år, lærlingeplass på sykehjem 3 uker - high school - 12 år, elementary/secondary – flyttet til far - 4 år barneskole - til 9. klasse - Sluttet etter 3. kl barneskole - 8.5 år skolegang. Vanlig skole og noe ungd. skole

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Finish high-school, 12 years</i> - <i>Grunnskole i 7 år</i> - <i>No. Try to learn in Norway..</i> - <i>10 års grunnskole</i> - <i>Kan snakke arabisk, leser og skriver amharisk</i>
Adresse og telefon i Norge	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Venninnens adresse</i> - <i>Telefon og adresse 4</i> - <i>Ingen offisiell adresse</i> - <i>Mottaket</i> - <i>Adresse til samboer oppgitt</i> - <i>privatadresse</i>
Nærmeste pårørende i Norge	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Ingen 2</i> - <i>Oppgir venninne</i> - <i>Kjæreste</i> - <i>søster i A....., med opphold. M... datter og ektefelle</i> - <i>2 sønner</i> - <i>Fornavn (halvsøster)</i> - <i>Norsk kvinne, lærer og husvert</i> - <i>No formal nearest. Share room with a person in same legal situation</i> - <i>Ung venninne fra mottaket</i> - <i>samboer 2</i>

B – OPPVEKST I FAMILIENS SKJØD

Har du vokst opp i by?	- Ja 5 - Addis Abeba 2 - Keren 2 - Nei 1 - Small town
Har du vokst opp i landsby?	5 - liten landsby
Eller hva slags omgivelser har du vokst opp i?	- Fattig område - Foreldre drev med handel – hadde en liten gård - Small town - Forstad, fattig sted. Hus m 2 soverom, stue og kjøkken - Middelklasse familie
Har du vokst opp i storfamilie?	- Nei. Besteforeldrene døde - Inklusive besteforeldre - + onkel og tante - middels
Har du vokst opp i kjernefamilie?	7
Eller hva slags annen enhet har du vokst opp i?	- Mor og hennes bror + jeg til jeg var ferdig på skolen. - Grew up with her mother - etter 5. klasse flyttet hun utenbys m onkelen. Flyttet tilbake til foreldrene til 10 kl pga jobb i butikk. De krevde det Faren i fengsel. Ansvarlig for butikken. Fengslet pga tilhørighet til politisk gruppe - i familie
Gjør rede for hvem som hørte til enheten, for eksempel da du var 10 år gammel.	- foreldre, 2 søstre + henne - far, henne + hushjelp som bodde i huset - far, mor og 5 søstre - mor og hennes bror og jeg - mor, far, 10 barn – faren døde, fikk stefar - mor, far, hun selv, en søster - mor, far, fem barn - mother, father, 3 brothers. 3 sisters, mother's sister - she and her mother - mor og far og fars søster - far og mor

STATUS

Hvis høyeste status er 6 og laveste status er 0, hva har da vært:

	0	1	2	3	4	5	6
Familiens status i lokalsamfunnet? - politi (6) - The father died when she was a little girl. As a widow the mother had a very low status. She had no income. She was day worker (0)	2	1	2	4			2
Din status i familien? - Good family status (4)	4		1	2	4		
Fars status i familien?						2	9
Mors status i familien?	2	1		2	2	3	
Brødrenes status i familien? - They have their normal life (3)	1			1	1	2	
Søstrenes status i familien?	4	1	1	3	1		

- Far, brødre og søstre: Jeg kjenner dem ikke, var bare deres husslave. De gikk på skole. Jeg gjorde alt husarbeidet. Kona gikk på besøk for eksempel Jeg var alltid hjemme. (Fra 17-21år)

- She was too close with her father She had a great love for him.

FRIHET OG SELVSTENDIGHET

Hvis høyeste grad av frihet er 6 og laveste grad av frihet er 0, Hvor fri har du vært til å bestemme ditt eget livsløp:

	0	1	2	3	4	5	6
da du var 5 år?	6	1	1		2	1	
da du var 10 år?	6	1		1	2	1	
da du var 15 år?	6	2		1	2	1	
da du var 20 år? - Not bad, not good – (3)	5		1	1	1	2	1

- har selv bestemt å bli i Norge! Ikke reise tilbake (Markering 2 på 20 år)

HVA SLAGS LIVSLØP HAR VÆRT LAGT OPP FOR DEG?

- at jeg skulle gifte meg å få barn, bli underholdt. Ta meg av hjem og familie, lyde mannen.
- Far ville at H skulle få utdanning, kontrollerte leksene, ville at hun skulle være flink, gå til universitet
- Målet var ekteskap, særlig viktig i familier uten utdanning. Utdanning var ikke i bildet. Regjeringen startet en grunnskole. Der fikk jeg gå. Hvis jeg hadde fulgt dette, hadde jeg kanskje ikke levd nå. Mange jenter, særlig i landsbyene, er for unge når de blir gift, og mange dør i forbindelse med graviditet og barnefødsel.
- Bodde hos mor og gikk på skole til 17. Hentet av far, huslave til 21. Forberedt ekteskap med farens venn. Far hadde lånt penger som han ikke kunne betale tilbake. Så da kunne han få meg. Enkemann. Kona død av HIV, 5 barn.
- Ekteskap og barn
- Faren ville hun skulle gå i skole og gifte seg med den faren bestemte. Han var ikke fornøyd med hennes valg.
- Fri oppdragelse
- Foreldrene motiverte og ønsket at A skulle få en universitetseksamen. Far hjalp med lekser. Fikk tid til lekser.
- My mother decided that i should marry when I was 19, with a school teacher, 35 years old. Then I started my life as house wife, gave birth soon, was sick, had pains and lost my health. We had planned to go from the village to the city. I had hopes for a good future.
- The only track was to have her married early. The man was more than 10 years older. She believes she was the only one. She was serving him at home.
- Hadde en plan om å bli hjelpepleier. Problemer med sykdom i familien, samt mangel på skolemuligheter.
Rømte
- Liberal oppdragelse i utd. øyemed. Kunne for eksempel velge ektemann, men familien måtte bli spurt. Etter forholdene stor frihet.

TVANG ELLER SELVBESTEMMELSE

Hvis du skal vurdere på en skala fra 0 til 6, hvor tvang er 0 og selvbestemmelse er 6:

	0	1	2	3	4	5	6
Hvor selvstendig ville du være i et slikt livsløp? - He was the top. She could bring ideas. But he decided.(1)	5	2		2	1	3	
Hvor trygg ville du være i et slikt livsløp? - Her life was dependent on him. He was the owner (of her) She was not free in her mind. She couldn't see the freedom in that age. (5) - There is no safe in her life (0)	5	1		2		4	1

- Hvis far ville at jeg skulle studere, og jeg ville gifte meg, da ville det bli kaos. Myndig 18 år. Ikke samme selvstendigheten som i Norge. (Kommentar til 4 og 6)

BRUDDET MED LIVSLØPET

Gjør rede for hva som forårsaket bruddet i livsløpet, ytre ting som krig, politikk og feide, som også har rammet familien, eller indre ting som medførte utstøtelse og/eller flukt:

- ble trakassert av politi pga politiske meninger, og fordi mannen var politisk flyktning J.. Flyktet til mannen, gift, utvist, flyktet videre
- Arrestasjon av far. Tomt hus, far var ikke hjemme. Hushjelpen dro også. Hun var redd selv
- Tro på Gud. Han har kalt på livet mitt. Det viktigste for meg var å følge hans plan for meg. Gjennom en prosess ble hun utstøtt både av (den ortodokse) kirken og av familien, med trussel om å bli drept. Hun var 12-13 år da. De første 8-10 årene alene var kaotiske
- Mannen (muslim) ville skilles. Forlot Eritrea fordi politiet var etter henne
- Brudd med familien pga giftermålet. Han var ikke snill med henne. Han er i Etiopia. Han kom først til Norge, hun kom på familiegjenforening. Ble mishandlet. Fikk opphold i et år. Mistet oppholdstillatelsen da han returnerte.
- Etter mannen "døde", begynte hans familie å plage henne. (Han bare forsvant) (De) kalte henne hore/prostituert, og hun jobbet som prostituert (sivil) Hun flyttet fra familien pga trakasseringen. Butikken ble brent av en gruppe Etiopia. Problemene startet etter hennes mann "forsvant" (1997) Problemer pga prostitusjon. Problemer fordi hun jobbet aktivt med politiske grupper i Eritrea. Mot regjeringen.
- Politisk uenighet. Far var uenig med styret i Etiopia – forsvant. Ingen har sett ham etter det. Mor ble tatt inn til politiavhør to ganger, arrestert. Mor og barn gikk i kirkeasyl ett år. Bestemte så at de måtte komme seg ut av landet. Sendte så A først, skulle så komme etter. A ble sendt videre til Oslo før mor kom
- 1. Her father was killed. 2. Her husband went to a meeting. He was arrested, and she didn't see him again. After this she also were arrested, they beat her, at home and in the prison, interrogate and keep her for 3 months.
- Her husband worked politically He was Oromo and working in OLF. He did not inform her. He was arrested several times. She was arrested and tortured. After release she was helped by some people, (relatives from her husbands side) to leave the country.
- mamma syk, måtte være hjemme og pleie mor. Pappa, 3 personer kommer hjem og spør etter far (1 soldat/2 sivile) leter etter dokumenter, etter penger og våpen. Blir banket opp av alle tre, en av dem voldtar henne. De stikker. Etter mange timer kommer tante, til lege til – tør ikke gå ut. Drapstrusler på skolen. Flykter fra hjemstedet pga redsel, som med far, til Ambo
- Pol. Sit, fengsling, forfølgelse fra regjeringen. Når jeg var i fengsel – soldatene skremte og voldtok henne. Onkelen "betalte" hun ut

Hvis du skal vurdere på en skala fra 0 til 6, hvor 0 er katastrofe og 6 er en verden av nye muligheter:

	0	1	2	3	4	5	6
I hvilken grad har bruddet åpnet for nye muligheter? - håpet på noe nytt (6). Nå er jeg tilbake (0) - At least she is active (3)	5		1	2		2	
I hvilken grad har bruddet gitt ny trygghet og nye trygge rammer? - Trygghet i Norge, til H fikk avslag - Etter 1. neg – alt ble verre. Stoppet pengene. Alle andre gikk på skole. Hun ble i stedet stoppet skole. Fikk heller ikke lov til å flytte til Trondheim (1)	5	2	2		1		

Hva slags sosiale tiltak har det offentlige i hjemlandet for kvinner og jenter som av noen grunn er støtt ut av familien og det lokale fellesskapet?

- Ingen 6
- Bare familien som tar ansvar
- Hadde ingen mulighet til det
- Ikke noe som hjelper kvinnene.
- Nei
- Nothing 2
- Vet ikke mye om det

Hva slags private tiltak finner man for kvinner og jenter som av noen grunn er støtt ut av familien og det lokale fellesskapet?

- Ikke som hun kjenner til
- Vet ikke, tror ikke, hvis det finnes, er det ikke nok
- Ingen hjelp for meg. Selv private org. Hjalp helst folk de kjente/visste om
- De bare snakker, gjør ikke noe
- Ingen 3
- Ikke som hun vet om
- Nobody concerns. The only way (for a young girl) is to be like a slave in a private home.
- There is no crisis centre like in Norway
- Vet ikke

Hvilke muligheter har slike kvinner? Hva er den sannsynlige karrieren videre?

- Leve på gaten
- Det er mange kvinner og barn som bor på gata. Tjenestekvinner. Prostitusjon
Ekteskap, hushjelp eller prostituert
- Ingen annen mulighet – sharia, omskjæring, drap – ville blitt påført HIV av mannen
- prostitusjon, husslave eller lignende
- Ingen god mulighet, prostitusjon og lignende
- Store problemer uten mannen. Ingen lykkelig liv uten mann. Reiste tilbake til fam etter butikken ble drept. Men pga krigen gikk det ikke.
- Har ingen muligheter. Sannsynlig karriere er tigger – prostitusjon
- If she is big, she will go to be a bar lady, or a street girl. That is very shameful – a very hatred life. She is disrespected from the family she grew up, to the society. If she has a big brother, and he has some money, he prefers to avoid his own shame by buying her a passport, to go to an Arabic country (to be a slave or bar lady there).
- Only possibilities – Street girl, bar woman, private slave. In her age the only possibility will be to beg in the street.
- Ingen. Veldig dårlig. Plastikkhus på gata. Noen ganger mat, noen ganger ikke mat. Tigger. Prostitusjon. Noen personer jeg ser på gata, som er prostituerte
- Tigge eller prostituere seg
- Vet ikke om det

C – ELEMENTER AV TRADISJONELL KJØNNBASERT FORFØLGELSE

I hvilke perioder av ditt liv har du opplevd kjærighet?

- *Min mor elsket meg da jeg var barn*
- *Min far var glad i meg*
- *Litt hjemme hos mine foreldre som barn*
- *Da jeg var barn hos mor. Med kjæreste i Norge.*
- *vokste opp i en god familie*
- *Moren forlot henne etter fødselen, kom seinere tilbake til henne og faren. Problemer mellom foreldrene, liten tid til henne.*
- *Da jeg ble gift*
- *Hele oppveksten med familien.*
- *Early family life.*
- *Not any special time.*
- *Litt fra mor og far, fra mannen min. Hvis jeg ikke traff mannen min, ville jeg vært død.*
- *I familien*
- *Før jeg ble omskjært. Men deretter hadde jeg ikke noen spesiell kjærighet til familien*

I hvilke perioder av ditt liv har du opplevd å være forelsket?

- *Litt forelsket i mannen. Arrangert ekteskap*
- *I Norge fordi jeg ble presset til å flytte fra mottaket og trodde jeg kunne gifte meg, men han sviktet meg*
- *I gang.*
- *I Norge. Hadde kjæreste da jeg gikk på skolen. Ble voldtatt av ham. (Senere i intervjuet fortalte H at hun ble gravid etter voldtekten. Vanskelig å snakke om. Gråt.)*
- *Bare avstandsforelsket*
- *Da jeg ble gift*
- *En gang i Norge – ca 18 år – varte ikke så lenge*
- *Once in school. On distance.*
- *It was not a crazy love with her husband. It was a normal love.*
- *Avstandsforelskelse I skolen – ingen sex. Opplever forelskelse i dag. Nærheten er sterkere pga det vi har opplevd*
- *Har kjæreste her, etiopier*
- *Da jeg kom til Norge*

Er dette noe som har vært bare bra, eller har det skapt problemer?

- *Praktiske problemer, ikke så mye følelsesmessig*
- *Ikke noe problem i Etiopia*
- *Skapte mange problemer*
- *Jeg hater ham. ("Kjæresten" som voldtok)*
- *ingen problem*
- *Egentlig aldri*
- *Myndighetene tok mann til krig*
- *bare bra*
- *Secretly a good feeling. That means secretly a bad feeling, because it's very forbidden.*
- *Til stor hjelp*
- *Jo det skapte problem med omskjæringen min*

OMSKJÆRING

<p>Er du omskåret?</p>	<p>Ja 11 - Moren ville ikke. Bestemoren bestemte. Nei 2</p>
<p>Hvor gammel var du?</p>	<p>- ca 15 dager - Liten, husker ikke - 80 dager - baby - ca 1 uke - Kanskje etter 7 dager (?) - Noen måneder - Normally when she is 8 days. But she was sick, so she remembers how it happened. - Husker ikke - 8 days is common - Jeg var barn</p>
<p>Er det noe du husker? Hvordan opplevde du det?</p>	<p>- Nei 7 - Yes. She was 4-5 years. When they take this ceremony, they put her on the floor, on a circular wood board. She sits there. They, "the eye mother" cover her eyes by the finger. They hold her arms, spread out her legs. She was very strong. She was biting. She was superactive. When this woman started to cut her, the instrument not very clean, she was kicking. The woman cut her wrongly. She was hurted very much. After this she got pains. Pains for urine. She got infections. Mama did not take her to clinic or to doctor. In stead they used melted butter and a piece of cloth to smear on. She still feels ashamed of the wrong cutting. - She has no memory - Jo de kvinnene tvang meg til å sitte rolig mens de omskåret meg. Samtidig det gjorde veldig vondt. Jeg glemmer ikke dem smertene jeg hadde.</p>
<p>Hva slags ritualer var det ledsaget av?</p>	<p>- Ingen 3 - Ingen spesielle 1 - Nei 1 - Husker ikke - If the girl is 8 days old, They have butter on the top of her head. If she is 4-5 years old when they cut her body, they find a green tree, cut a branch of that tree, take a piece (1-2 feet long), make a cut to have the body parts therein, bury it and plant a fruit tree for which this is the right season. These are traditions from her mother's tribe - Det var kulturen vår som gjør at jentene bør omskjære seg..</p>
<p>Vil du la dine egne døtre omskjære?</p>	<p>- Nei 7 - <u>Nei</u> - I Etiopia, ja. Ikke her i Norge - Har bare gutter. - De er allerede omskåret - When the daughter was with her, she was not circumcised. She doesn't know what happened after. - No. She don't want (if she had daughters.)</p>
<p>Har du fått hjelp til å rette opp skadene?</p> <p>Har du plager av omskjæringen i dag?</p>	<p>- Ikke rettet opp 3 - Nei 3 - Jeg har blødning. Smerte i kroppen. Jeg har fått hjelp av det Sosiale medisinske Senter i Tromsø</p> <p>- Problemer ved menstruasjon, ved sex - Nei. Jeg er ikke gift, ikke født barn. - Håper å få hjelp. Store smerter ved menstruasjon - Fødte hjemme, litt problemer etter det, også når det blir kaldt. - Hadde problemer før, Ikke - Nei - It was a painful season. The pain now is not in her body, it is in her mind. - No pains now. Her feeling for sexual intercourse came down because of circumcision - Føler smerte under sex. samleie</p>

TVANGSGIFTE – ARRANGERT EKTESKAP Nei 1

Hvem arrangerte?	<ul style="list-style-type: none"> - Faren og mannens far, mannen spurt - Mannen min og jeg - Frivillig - He, the husband, agrees with mama. - Mama – direct with the husband - Har ikke giftet seg (Hun rømte)
Hvor gammel var du? - og han?	<ul style="list-style-type: none"> - hun 16, han 19 - hun 20, han 40 - Hun: ca 20 eller mindre Han: Nesten like gammel - She was 19. He was 35. - She was very young. He was much older.
I hvilken grad var det i omsorg for deg og i hvilken grad var det andre motiver?	<ul style="list-style-type: none"> - Skam hvis jeg ikke ble gift tidlig. I vår kultur også en slags omsorg. - She had lost her father. She needed someone to take care of her. Therefore mama decided. - Mama cannot take care of her, and have her educated. The only way was to push her into marriage status.
Har ekteskapet vært fylt med kjærlighet og likeverd, eller har din oppgave vært å tjene din herre med sex og arbeid?	<ul style="list-style-type: none"> - Jeg skulle bare tilfredsstill ham. Han hjalp eller støttet aldri meg - Nei, jeg hadde ingen rettigheter - Bra ekteskap - To be a wife is to serve in sex and work. She regrets marrying him. Because this caused her all her problems. - She just serves him

BRUDEROV

Har du vært utsatt for bruderov/erobring?
- Nei. 3
- Ja, men pga omskjæring kunne ikke finne meg en mann som jeg kunne dele livet med.

VOLDTEKT OG TRAKASSERING

Hvor og av hvem?	1 gang	Mange ganger	Nærmere beskrivelse
I hjemmet?	1	5	<ul style="list-style-type: none"> - Mishandling av far - Aldri voldtatt. Mishandling og straff vanlig - Mannen kunne voldta. Mannen mishandlet stadig - Every time he forced - She serves him, every time he wants..
Av inntrengere?	1		
Av soldater?	4	2	<ul style="list-style-type: none"> - Ikke voldtatt (Mishandlet) - Og hun ble gravid og tok abort i Sudan Av to soldater. Skam, kunne ikke fortelle det til noen - In the prison. Pressure and harassment, but not completed rape. - I fengselet
Av andre?	2	1 1 2 ganger 1 flere ganger 1	<ul style="list-style-type: none"> - av han som reiste med meg til Norge - kjæreste på skolen - både i Eritrea og i Norge - Pressure and harassment from male prisoners, but not completed rape

Massevoldtekt?	2		- 3 forskjellige politifolk samme dag - hadde ikke kontroll, 1 trengte inn i henne, to hjalp til
Andre former for seksuell mishandling fysisk og psykisk?	2		- Mannen mishandlet psykisk - Ble slått og truet på livet av soldatene - Trakassering - Ingen rettigheter, nesten ingen mat

HANDELSVARE

Har du noen gang blitt fanget, jukset eller narret inn i en situasjon hvor du er blitt en handelsvare og har havnet som sekslave, husslave eller markslave?

- Ja – i Norge. Tilbudt som virket som en vaskejobb, men det var ikke det! Så lenge du har endelig avslag, blir du ikke sett på som likeverdig. Det var en jeg kjenner som skaffet kontrakten. Tilbudt alkohol og penger. Har ikke frihet til å gjøre noe med problemet. Kontakt med politiet vil skape flere problemer.
- Husslave hos far.
- Nei **4**
- Har opplevd husslaveri da jeg var i Beirut og spesielt på det første huset der jeg har jobbet i mange måneder uten betaling.

SLAVE ELLER TRELKVINNE

Hvis du skal vurdere ditt liv langs en skala fra 0 til 6, hvor 0 forteller du har null frihet eller er fullkontrollert, og 6 forteller om full frihet, hvordan vil du da vurdere ditt liv i ulike perioder?

	0	1	2	3	4	5	6
I oppvekst <i>Normalt</i>	8				1		1
I ekteskap	5						
<i>Etter mors og fars død (før var det 6)</i>	1						
Under flukt - Kom på familiegjernforening - Han forteller meg ingen ting (-)	7	2			1		
Som asylsøker - Redd pga manglende oppholdstillatelse, men bestemmer hverdagen selv - Det har variert (fra 0 til 6) - She can buy her own food and other things (1)	4	2	2			2	

**SEKSUELT PRESS
INVITASJON TIL PROSTITUSJON**

<p>Har du på norsk mottak vært utsatt for seksuelt press?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stadig press, men ikke voldtekt - Ja – for eksempel var det en som stjal nøkkelen til rommet - Ja 2 - Nei 8 - Ja, flere ganger. Mennene har vært frekke, nærgående, tatt på og lignende. - In camp. UDI rejection. Winter time. Many times she went to the washing room to find som electrical remedia to kill herself. UDI forces her, to be a bar lady or to kill herself.
<p>Har du opplevd invitasjon eller press til å levere seksuelle tjenester i Norge?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ja, men har avslått. - Ja – jeg kunne fått pass og reise til England hvis jeg var ”kjæreste” med en mann. Z.. sa nei - Nei 7 - Fikk negativt i 200x. Trist, snakket med en mann. Trodde han var hjelpsom. Tilbud om betaling for seksuelle tjenester. Han kom med mange praktiske løsninger, bil/hus – Jeg ble syk – legevakt: 6 uker gravid. Den mannen foreslo abort. Jeg kunne gjør e det han foreslo, bli rik osv. Men jeg avsto. Fikk barnet. Hvis jeg ikke hadde blitt gravid, hadde jeg kanskje gjort det! Det er ikke lett. Har ingen ting her, ingen ting i Etiopia. Har bare kroppen, ingen respekt for den mer. Kjæresten min er i samme situasjon. <li style="padding-left: 40px;">Dette punktet gikk vi tilbake til helt til slutt. Vanskelig – men Y formulerte det tydelig på slutten: Når alle menneskerettigheter/verdighet er tapt, så har hun bare kroppen igjen, og da har hun heller ingen respekt for den mer. - Ja - Fordi hun lever omflakkende, forsøkte en mann seg – men hun rømte.
<p>I hvilken grad er seksuelle tjenester et alternativ ved retur til hjemlandet?</p> <p>Hvilke andre alternativer finnes det?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Eneste alternativ 2 - Jeg følte meg så alene. Har ingen annen mulighet. Jeg er helt alene i verden. Det er ikke lett. - Sannsynligvis eneste mulighet. - Prostitusjon er det eneste alternativ - Ikke aktuelt – vil heller dø da - That, even that, is no alternative, because she is too old. Her only alternative is to be a beggar. - Ingen muligheter, spesielt pga HIV - Veldig uvisst, dersom jeg får leve, så er det stor, ca 80% sjanse på at jeg blir prostitutert. - Ingen - Ikke noe alternativ - Bo hos venner - There is no chance for her to be even a bar lady, because her case is serious, and they will find her. If not, bar lady is the option. If she had some money, she would go to an Arabic country. Even there it would be like a slave, or to be a bar lady. If nobody help – I have decided to kill myself. - Alternativet – hvis jeg overlever – er prostitusjon

**D MENSTRUASJON
GYNEKOLOGISKE PROBLEM
RITER OG TABUER
JOMFRUDOM
ABORT**

DAGENS SITUASJON

<p>Er menstruasjonen din for tiden normal og regulær, eller er det visse problemer? Hva slags?</p> <p>Hva mener du er årsakene?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ikke regulær, mye smerter. Har mange bekymringer. Nedvurderer seg selv veldig. - Uregelmessig - Normal, men litt uregulær. Sterke smerter, oppkast, besvimelse - Etter at jeg ble voldtatt, har den vært uregelmessig. - Regulær, men kraftig - Normal, regulær, vanlig ubehag - Unormal. Ikke regulær. Mens kommer og forsvinner med en gang. Har ikke lege. Føler seg ikke frisk. - Normal menstruasjon – men får vondt i magen og høyre arm og ben, varer ca 4 dager. - When menstruation – pains in back and abdomen – loose strength. Painful. Not regular. Bleeding more than normal, like black read colour. - She has no menstruation. She lost it 15 years ago, (when she was 40). She has diabetes and low blood pressure. - Normal menstruasjon - Ingen problem – Gravid - Menstruasjonen min er uregulær og legen min sa at det er pga stress, og.. <ul style="list-style-type: none"> - Stress - Voldtekten - Vet ikke, kanskje stress, matmangel, depresjon. - .. jeg tror det kan være pga omskjæring
<p>Har du andre gynekologiske problemer? Hva slags? Hva mener du er årsakene?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Trykk nedover under mens. - Ikke det jeg vet - Har vondt og blør. Har blitt undersøkt, men de fant ingen feil. Har smerter/blødning ved samleie. Venter på svar på prøve - Nei 3 - Ikke alvorlig, litt problemer etter hjemmefødsler, tok medisin. Hvit farge (water dischargetitehig) - During sexual intercourse with her husband she has got a mind problem. This she brings with her. - She has urine problem, heath attacks, headache, swelling of the face - Smerter, utposing i endetarmen – pga voldtekt. - Jeg har smerter i livmoren og har vært hos min lege flere ganger. Særlig har jeg vondt seksuelt.

RITER OG TABUER

<p>Hvordan var du forberedt på den første menstruasjonen din?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ikke forberedt. Skremt - Lærte om det på skolen - Ikke det jeg husker - Ingen ting - Moren min hadde fortalt (Moren sykepleier)
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - Ikke forberedt. Ble redd - Hun husket ikke - Var ikke forberedt - She had no idea. - No information before. - Mamma fortalte - Fikk info fra mor - Jeg visste ikke noe om det. Så da var jeg sjokk. Jeg var ikke forberedt.
Var den til plage eller berikelse?	<ul style="list-style-type: none"> - Glad for å kunne få barn - Plage 4 - Største plagen var at de hadde ikke bind. - Vet ikke - It was a secret part of her life. She got too much worried about it. - To much bleed. Continously for 6 days. She doesn't know if that is the reason she never had a child. The childlessness gives her a mental problem, because without a child her status is even lower. - Berikelse - Usikker – hatet det - Det var en stor plage og (jeg) var sjokkert.
Betydde den endringer i livet ditt?	<ul style="list-style-type: none"> - Litt, blant kvinner - She was ashamed, and had a negative mind for it, because she had understood from older girls that it was related to intercourse. - It was painful. She got sickness. - Blir kvinne - Følte seg som voksen - Jeg ble usikker på min helse, men kunne ikke dele den med noen. Jeg følte veldig alene. Jeg måtte til og med skille meg fra kirkesamfunnet.
- i din status som kvinne?	<ul style="list-style-type: none"> - Nei 3 - Ja 2 - Ikke for meg. Jeg var ikke lenger ortodoks
- at du som uren måtte følge visse regler?	<ul style="list-style-type: none"> - Nei 3 - Jeg holdt meg hjemme, ikke i kirken engang - Kan ikke komme inn i kirken, men står utenfor og hører! Men det er mange andre som står utenfor, så det er ikke så spesielt - Cannot go to church - Normalt - Følte seg skitten
Var det visse ritualer som måtte gjennomføres?	<ul style="list-style-type: none"> - Nei 6 - Ja
Har du opplevd uregelmessigheter og ekstraordinære plager med menstruasjonen?	<ul style="list-style-type: none"> - Ja 2 - hodepine og følelsesmessige forstyrrelser det store problemet - Etter at jeg ble voldtatt, har den vært uregelmessig - Bare de vanlige - Nei 2 - Ja – uregelmessig i perioder Yes – too much blood. Too long. Too much pain. May be the reason that she never got a child. - Ja, jeg hadde uregelmessig menstruasjon før, men jeg synes det ble enda verre etter jeg kom til Norge. Det er pga stress.

USKYLD OG JOMFRUDOM

<p>I hvilken grad har jomfrudom vært et styrende poeng for livet ditt?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Viktig, ellers ikke gift. - Viktig - Ikke viktig - Jeg føler fremdeles skam over det som skjedde ved voldtekten. Vil ikke snakke om det. - Viktig å være jomfru når du gifter deg - Stort problem ikke å være jomfru når du skal gifte deg. - Veldig viktig 2 - Litt - Very important - High level - Jomfrudom veldig viktig. Blir sjekket til lege - Det var veldig styrende. Jeg måtte passe på å ikke ha sex før jeg giftet meg
<p>Hva slags kontrollregler er vanlige i din kultur, f.eks. - at din ferd overvåkes av husets menn?</p> <p>- at det etter bryllupsnatta skal være blod på lakenet?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kunne ikke ha kontakt med menn utenom familien - Min far ville ikke se meg med gutter. Ikke overvåking! - Ingen - Nei - Straff av foreldrene hvis de så henne sammen med en mann - Ja - Vet ikke - The best friends are waiting outside. He has the right to disvirgin her and then press blood on a piece of white cloth to give to these friends to take to the family. - lege - Foreldrene passet på mye Jeg måtte få lov for å komme ut av huset. Jeg hadde heller ikke lov å møte gutter - Ja 5 - Ikke så mye i mitt land – det frarådes Det er et stort poeng for oss
<p>Har du erfart slike ting?</p> <p>Hvordan?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Har ikke sett – bare hørt historier - Nei 2 - Vet at det har skjedd med andre - Ja 4 - De passet på til jeg ble 17 år - Vet ikke - Skamfull - It is not only for the husband. It (the piece of cloth, with blood,) is shown to family etc. It has high reputation
<p>Hva slags status har en brukt kvinne; enke, fraskilt, voldtatt, enslig mor,?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Lavere enn lavest - Enke med barn, fraskilt med barn – ingen vil ha deg Voldtatt enda verre. Må holdes hemmelig. - Hvis du har utdannelse og jobb, kan du klare deg. Hvis ikke – kanskje hushjelp, ofte misbrukt. - Et stort problem i Etiopia. Spesielt for muslimer. Brudd på sharia-reglene. En jente giftet seg, men var ikke jomfru. Ble drept. Hun ble returnert til familien med alt, klær og utstyr. Hun brakte skam over dem. Mannen slo henne – Men familien hennes drepte henne. (Det manglet blod på lakenet.) - Ingen 3 - Etter noen dager vil man kaste brukt kvinne ut - Enke kan velge ny mann selv. Fraskilt – vet ikke. Voldtatt og enslig mor – utstøtt - She will be disrespected and rejected. - It is not a respected life in the society. It is an ashamed kind of life.

	<ul style="list-style-type: none"> - Man er skeptisk til voldtatte kvinner + HIV enda verre - Vet ikke
Har du erfart noe av dette?	<ul style="list-style-type: none"> - Jeg reiste ikke tilbake til Etiopia. Jeg ville ikke leve slik. - Har sett og hørt om det - Nei. 3 - Ja, etter fengslet
Eventuelt – Kan du frykte noe slikt?	<ul style="list-style-type: none"> - Ja! Vil ikke fortelle det, baksnacking osv. Her i Norge kan de kanskje være kjæreste, men ikke gifte seg med brukte kvinner - Ja 2 - Hvis jeg må tilbake - Yes. She will be (treated) like divorced, or she will be rejected like this. - Ikke her, ikke I det etiopiske miljøet

ABORT

Har du opplevd spontane aborter? Hvordan skjedde det? Hva kan være årsaken?	<ul style="list-style-type: none"> - Nei 8 - She never started a pregnancy. - Spontan abort I 2005 I Norge, 3 mnd. Ambulanse hentet henne i store smerter. Voldtekten årsaken - Ja jeg var gravid for noen år siden og babyen døde i magen da jeg var 4 mnd gravid. Da måtte jeg ta abort i T.. sykehuset
Er provoserte aborter noe som er lovlig i din kultur?	<ul style="list-style-type: none"> - Tror ikke det - Ikke lov av religionen. - Ikke fri abort. Vet ikke om det er lovlig i spesielle tilfeller - Etter andre voldtekt ble jeg gravid. Mor hjalp meg. På et sykehus, men hemmelig. - Ikke lov. - Nei 3 - Det er ikke lovlig å ta abort. - Not legal. - Nei, ihvertall ikke den tiden jeg var der. Tror ikke det er lovlig å ta abort i hjemlandet, heller ikke i min kultur.
Hvilke ulovlige metoder brukes? Av hvem?	<ul style="list-style-type: none"> - Mange metoder, Svært farlige. Mange dør. - Vet ikke, men det er mange <u>privatklinikker</u>. - Medisinmann for eksempel Får "medisin". Mange dør. - Drikker ting som skader fosteret. "Strikkepinner" i skrittet osv. Mange dør. Ugifte kvinner får ingen hjelp til å beholde barnet - Noen tar tradisjonell medisin eller andre medisiner. - Tradisjonell medisin (kjøpe fra butikk) - Vet ikke - Most often – go to traditional medicine, get something to drink or to put something into your womb. - Some people use this traditional medicine – instruments into the womb. Many are dying. - Trad. Medisiner - De bruker ulovlige metoder, noe som man drikker for å ta abort
Hvor risikable er de?	<ul style="list-style-type: none"> - Konsekvensene er alvorlige og negative - Mange døde, skadet for livet - På denne måten bli død mange kvinner. På grunn av ikke tilgang til sykehus. - Many girls die. - Farlig, mange tar selvmord

<p>Hvorfor søker kvinner slik hjelp?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Det er noe dumner som gjør dett. De risikerer at kvinnene kan miste livet. . Den fortvilte situasjonen 2 - Kvinnene uten mulighet til å ta vare på barnet. Mannen ville ikke vedkjenne seg farskapet. - Skam
<p>Er dette noe som har vært din problematikk?</p> <p>Har abort vært aktuelt i Norge?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nei 5 - Ja - Da hun hadde abort, ble hun alvorlig syk - Ja det var et problem etter at jeg tok abort var jeg veldig lei for at jeg ikke fikk sjanse til å føde barn. - Nei 7 - Det kom fram på slutten at mannen som ville "ansette" henne som prostituert, foreslo å hjelpe henne til abort - To ganger. Prostituerte seg i noen måneder - Jo det hadde vært aktuelt i Norge

E – PSYKISK HELSE

BEHANDLINGSAPPARATET

Vært til lege	<ul style="list-style-type: none"> - Mange ganger - Gikk til psykolog i 2003 da jeg kom til Norge - Ja, manglende konsentrasjon, mageproblemer og hodepine - Ja 6 - Ja. Legevakt, har nå fastlege - Blodprøver ved ankomst. 1 gang pga sterk hodepine - Ikke vært siden mars 2008 - Ja pga store problemer etter voldtekt
Fått behandling:	<ul style="list-style-type: none"> - Operasjon etter skader fra Etiopia - Litt, skulle få mer etter oppholdstillatelse. - Fikk smertestillende av en sykepleier. Det hjalp. Stoppet ved graviditet - For influensa osv. - Mistet timen pga bussen (T-K). Fikk ikke ny time - Blodprøve - Ja 4
Piller	<ul style="list-style-type: none"> - Paraset ved hodepine og mens - Nei 2 - Smertestillende. - Fikk smertestillende av en sykepleier. Det hjalp. Stoppet ved graviditet - Ja 2 - To be stable in mind, and to sleep. - Yes – 4 slags - Cipralex – angstdempende / fastlege, med anbefaling fra sykehus
Støttesamtaler	<ul style="list-style-type: none"> - Ja, mange ganger - Ja – det var ikke jeg som bestilte time. Innkalt. - Nei 3 - Ikke om mitt indre liv, bare om meg fra UDI - Ja 2 - In camp. With psykiatrist - the doctor only Psykolog 1-2 g/måned
Tilretteleggelse	<ul style="list-style-type: none"> - Arbeid mens jeg hadde tillatelse - tolk. Jeg kjente tolken, måtte snakke om voldtekten. Fikk hodepine - Nei 2 - Håper å få hjelp med omskjæringen - God kontakt med fastlege/kommunelege
Henvist til spesialist	<ul style="list-style-type: none"> - Er ikke sikker. Hvem opererte. - Nei 4 - En mann som bare lo av meg og sa han ikke kunne hjelpe meg. Beklager. - Ja – men ikke hjelp - Yes – in camp. - Fastlege til Behandlende psykolog
Fått behandling på spesialistnivå	<ul style="list-style-type: none"> - Nei 5 - Ja 2

Medisiner	- Ikke nå - Nei 2 - Ja 3
Samtaleterapi	- Nei 3 - Hana ville ikke høre på meg. - Ja 3
Innleggelse	- Nei 4 - I oktober falt jeg om, ble sendt hjem etter 2 dager. Jeg var ikke normal. De fant Bernt Hauge, så jeg fikk kontakt med ham. - Kun under spontan abort - Ja
Annet	- Har bestilt time hos psykolog gjennom fastlegen. Fikk beskjed om at det ikke var mulig fordi hun ikke bor i mottak! Og fikk motsatt beskjed samtidig – Venter på telefonbeskjed - Nei - Vet ikke hva de gjorde, men føler seg bra. Går til fødselskontroll
Har behandling og tilretteleggelse vært adekvat?	- Nei – må ha hjelp til å sove - No - No. She needs more - Ja

SYMPTOMTRYKKET

Angi alvorlighetsgrad fra 0 – 6
6 betyr store problemer

	0	1	2	3	4	5	6
Søvnproblemer <i>Before – yes (3) - Yes (6)</i>			1	3	2	1	6
Mareritt <i>- Yes (5)</i>					2	4	7
Bekymringer for familien <i>- Mor (6) - for datteren (6) - Does not have a family (-)</i>						2	10
Bekymringer/angst for egen framtid <i>- Barnets framtid (6) (Ufødt barn)</i>						2	10
Angstanfall <i>- Avtatt noe med medisin (6)</i>		1	1	2	1	1	7
Deprimert					1	3	9
Skyldfølelse <i>- Bedre etter at hun fikk kjæreste (4)</i>	1		1	1	3	1	4
Selv mordstanker <i>- da de sa jeg skulle gifte meg med den mannen - When she got sickness, on the worst level, she did that - etter HIV-diagnosen tok selvmordstankene fatt - særlig i mottaket (6)</i>	2	1	1		1	2	6
Selv mordsplaner <i>- Hvis de sender henne tilbake (Ingen markering)</i>	4	1	2	2	1		2
Tendenser til å skvette <i>- Before too much – Now 5. - Etter voldtekt – totalt forandret (6)</i>	3	1		1	1	2	6

	0	1	2	3	4	5	6
Humørsvingninger - I forbindelse med mens regnes ikke - Prøver å skjule det pga barna - Problemene topper seg. Ligger mye etterpå (4)		1	2		5	5	1
Irritabel - I forbindelse med mens regnes ikke - Prøver å skjule det pga barna	1		2		1	5	3
Fare for ukontrollerte handlinger	5	2			5	1	1
Spenninger i kroppen - Nakke og skuldre - Nakke + ryggproblemer			1	1	2	4	4
Hører stemmer - I forbindelse med mareritt - Når hun lager mat (Hverdagslivet) - When she was in camp. It is a little bit better now. (6) - Stemmer når hun sover, kan også skje på dagen.	6			1	2	2	1
Flashbacks	2		1	2		2	3
Uforklarlige mageproblemer - Føler mye magesmerte, mye kvalm, kan ikke bruke belte. Spiseforstyrrelser, vært til lege. Også hjemlandet - When something scaring – too worried (5) - Too much (5)	2	3	2			4	2
Hodepiner - Har aldri tid til å tenke på noe annet enn saken. Ikke et sekund. Rettsløshet!						4	10
Muskelsmerter - Når bekymret og stresset - 2004 -> store muskler, fikk massasje og det ble litt bedre. Føler seg ofte sliten/trøtt – kan ikke gå langt	1	2		4		1	5
Angstsvette	3	3			2	1	4

Leddsmertes 1
Ukonsentrert Vanskelig for å bestemme seg. Det skremmer henne 1

UTVIKLING OVER TID

Hvor lang tid i mottak?	<ul style="list-style-type: none"> - ca 2 år - desember 2002 – mars 2008 - 2 år og 2 md - 4 år og 3 måneder - 3 år - 2 år i juni 2009 (er i mottak) - ca 4 år 2001 . 05 - 3 år 7 mnd - 5 years - 2 år (+ 5 år utenfor) - ca 9 mnd - ca 3 år
--------------------------------	---

<p>Hvordan har symptomtrykket utviklet seg i denne tiden?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - mye verre - År etter år – enda vanskeligere - ble mye verre - stadig mer hodepine og spenninger - Ja - 100 % verre i Norge - Føler bedre utenfor mottak, men må bruke medisiner - Diabetes – developed here, memory weaker, stomach worse, headache worse - ble ikke bedre - ja, mye verre. Litt bedre nå, men langt fra bra. - symptomtrykket har økt
<p>Har utviklingen vært jevn, eller har spesielle begivenheter gitt spesielle utslag?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - jevnt 3 - Da jeg hadde arbeidstillatelse i 2006, tenkte jeg at nå blir det bra. Nytt håp! Mistet arbeidstillatelsen igjen. - vokste jevnt, ingen spesielle begivenheter - Vanskelig hele tiden - Spesielt etter avslag nr 2. Mistet alt. Ble bedre da hun jobbet, mens hun hadde tillatelse. - Ups and downs. In the long run it is a negative development. - Spesielt da hun fikk HIV-diagnosen Håpet har vært der – men bare skuffelser i Norge - Jevn utv. - det har vært ujevnt, men vet ikke årsaken
<p>Utvikling av virkelyst</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prøvd å holde ved like - Passivitet. Da jeg fikk skoleplass, fikk jeg energi. - stor virketrang - stadig virketrang - Vasker på Ica og Coop, bare barna får støtte - Ikke lyst til noe, heller ikke lage mat - Ja - Reduces - Nedover - Vil gjerne jobbe, gjøre noe praktisk. Tror det vil lette på trykket. - den går ned
<p>Utvikling av utholdenhet</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prøvd å holde vedlike - Ja, skolen hjelp meg til å håpe på en framtid. - veldig utholdende 2 - Lever bedre med frihet, men det er vanskelig - ofte sliten. - Ja - Reduces - nedover - Språket er en stor hindring. Gir noen ganger lyst til å gi opp. Kan ikke kommunisere med noen - den går ned
<p>Utvikling av engasjement</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prøvd å holde ved like - Skolen fikk meg til å tenke på framtid. * - sterkt engasjement - fant gjerne noe å gjøre

	<ul style="list-style-type: none"> - Ikke frihet inni seg selv, så vanskelig å engasjere seg. - Ofte sliten - Ja - She involves in Norwegian church. But she doesn't understand too much - labor. - Vil gjerne engasjere seg - den går ned
Utvikling av apati	<ul style="list-style-type: none"> - sto imot - nei 3 - ja - Blir litt apatisk - Gjør ingenting, sitter og tenker - She participate, but not in her mind, because her mind is somewhere else - Før tenkte jeg at alt skulle gå bra til slutt, de to siste årene apati vokst - øker pga alle hindringene

- *Begynte på videregående – mistet skoleplassen etter 1 uke. UDI sa nei. Det var da H. fikk jobb med tilbud om prostitusjon. Seinere ble hun kontaktet av oppfølgingstjenesten med spørsmål om hvorfor hun slutta! Året etter fikk hun begynne på videregående og gikk der i 2 år. Fikk lærlingeplass – og mistet den.. Hadde en verge fram til 18 år, men fortsatte å besøke dem etterpå også. De ga meg penger da UDI kuttet pengene.*
- *Isolasjon, ensomhet, savner familien, folk som jobber i mottak behandler oss dårlig,. Urolig for hva som kommer neste dag. Vet aldri hva som skjer. Det er ikke noe godt liv. Vi har ikke noe sosialt liv. Vi ser lykkelige ut*

F – ÅRSAKER FRA HJEMLANDET

PERSONLIGE TAP

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	- 2 søstre	- Ektemannen brutt kontakten
Tid		
Hendelse	- Flyktet	- Ikke fornøyd med henne pga fysisk skade

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	- Mor	- far
Tid	- ca 1992	- 2002
Hendelse	- skuddveksling	- arrestasjon /flukt

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	1 søster tok selvmord
Tid	Mens jeg ennå var barn
Hendelse	Hengte seg.

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	1 venninne
Tid	Mens jeg var hjemme
Hendelse	Selvord i forb. Med voldtekt og graviditet

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	Mor
Tid	2 ½ år siden, snakket med henne.
Hendelse	Flyttet fra sted til sted. Det var far/ekteskapskand (militær) som truet henne til å få meg tilbake. – forsvunnet.

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	Onkel
Tid	Mor fortalte dette i telefonen for 2 ½ år siden
Hendelse	Min fars venn satte ham i fengsel, han ble slått, uten mat, syk, død

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	Far
Tid	
Hendelse	2 ganger i fengsel, mishandlet, døde senere av skadene

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	En bror
Tid	
Hendelse	Skutt gjennom hodet i krigen

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	<i>En bror</i>
Tid	
Hendelse	<i>I fengsel, deretter tilbake til militæret</i>

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	<i>Mor</i> <i>Far og bror</i>
Tid	
Hendelse	<i>Forlot henne noen år som barn</i> <i>Død av sykdom</i>

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	<i>Mann</i>
Tid	<i>97</i>
Hendelse	<i>Forsvunnet</i>

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	<i>Barna – nå 22, 20 og 15</i>
Tid	<i>7 år siden (2001)</i>
Hendelse	<i>Siste gang hun snakket med dem</i>

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	<i>Far</i>
Tid	<i>Ca febr. 2002</i>
Hendelse	<i>Han forsvant</i>

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	<i>Arresterte mor to ganger for tre dager begge gangene</i>
Tid	<i>Etter at far forsvant</i>
Hendelse	

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	<i>Far</i>
Tid	<i>2001</i>
Hendelse	<i>Drept. Han var aktiv i OLF. Han kom fra jobb og hjem. Det var natt. Tanta mi fant liket, rett ved butikken. Før han døde, var han fengslet 2 ganger, 3md og 5 md. Torturert. Ble aldri frisk. Psykisk syk,</i>

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	<i>Mor</i>
Tid	<i>2000</i>
Hendelse	<i>Død av sykdom - lungesykdom</i>

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	<i>Tante – fars søster</i>
Tid	<i>Etter fars død.</i>
Hendelse	<i>Plaget av fremmede menn. Mistet kontakt. Etter at søker kom til Norge</i>

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	<i>Far</i>
Tid	<i>Ca 4 år</i>
Hendelse	<i>I fengsel, skadet der</i>

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	<i>2 brødre</i>
Tid	<i>8 år siden</i>
Hendelse	<i>ukjent</i>

Er noen av dine nærmeste drept, skadet, forsvunnet eller annet?

Relasjon	
Tid	
Hendelse	

Tap av eiendom, tap av rettigheter, tap av frihet

Hva slags tap	<i>- Leide en restaurant</i>
Når	
Hvordan	<i>- Forlot den da hun dro/flyktet til J..</i>

Tap av eiendom, tap av rettigheter, tap av frihet - Hadde aldri noe

Hva slags tap	<i>Tap av alt</i>
Når	
Hvordan	

Tap av eiendom, tap av rettigheter, tap av frihet

Hva slags tap	<i>Butikken hennes ble brent</i>
Når	<i>1997</i>
Hvordan	

Tap av eiendom, tap av rettigheter, tap av frihet

Hva slags tap	<i>Faren måtte selge butikken hennes for å få råd til å komme til Norge</i>
Når	<i>2000</i>
Hvordan	

Tap av eiendom, tap av rettigheter, tap av frihet

Hva slags tap	<i>Hus og klesbutikk</i>
Når	<i>Etter mishandling og voldtekt av politi</i>
Hvordan	<i>Tante solgte og finansierte flukten.</i>

Tap av eiendom, tap av rettigheter, tap av frihet

Hva slags tap	<i>Familien har tapt rettigheter, men har eiendom</i>
Når	
Hvordan	

Tap av eiendom, tap av rettigheter, tap av frihet

Hva slags tap	<i>Frihet</i>
Når	
Hvordan	<i>Det var da jeg var liten. Det er pga tvang omskjæring</i>

Tap av eiendom, tap av rettigheter, tap av frihet

Hva slags tap	<i>Utdannelse</i>
Når	
Hvordan	<i>Kunne ikke fullføre utdanning min pga tvangs forlovelse</i>

Tap av eiendom, tap av rettigheter, tap av frihet

Hva slags tap	<i>Sexlyst</i>
Når	
Hvordan	<i>Jeg ble omskåret og derfor har jeg ikke sexlyst</i>

Tap av eiendom, tap av rettigheter, tap av frihet

Hva slags tap	<i>Familieproblemer</i>
Når	
Hvordan	<i>Familien har gått fra hverandre pga at faren fra Eritrea og moren var fra Ethiopia</i>

Tap av eiendom, tap av rettigheter, tap av frihet

Hva slags tap	
Når	
Hvordan	

Spesielle traumatiske hendelser

Når	<i>1998</i>	<i>2001</i>
Hvor	<i>Etiopia</i>	<i>Tanzania</i>
Hvordan	<i>Voldtekt av tre politimenn</i>	<i>Mishandling og voldtekt – forr.mann</i>

Spesielle traumatiske hendelser

Når	<i>2002</i>	<i>2002</i>
Hvor	<i>Hjemme</i>	<i>Underveis til Norge. Overnatting på hotellet</i>
Hvordan	<i>Arrestasjon av far</i>	<i>På hotellet. Voldtek</i>

Spesielle traumatiske hendelser

Når	<i>Etter at jeg måtte forlate familien</i>
Hvor	<i>I Addis Abeba</i>
Hvordan	<i>Hadde ingen ting, ingen å være sammen med, ingen som brydde seg om meg. Livet føltes meningsløst. Ville ta livet mitt. Det ble avverget</i>

Spesielle traumatiske hendelser

Når	<i>Ca 2004</i>
Hvor	<i>Hjemme hos far.</i>
Hvordan	<i>Jeg løp av gårde. Min far stoppet meg og sa at han ville skjære halsen over på meg som en kylling. Jeg ville lage store problemer for ham hvis jeg ikke giftet meg.</i>

Spesielle traumatiske hendelser

Når	<i>I 2004, etter dette</i>
Hvor	<i>kom en dame til huset</i>
Hvordan	<i>Damen kjenner min mor, og jeg ba henne om å hjelpe meg – gi beskjed til mor. Kona til far var på shopping. Far tygget khat sammen med vennene sine. Det betyr at jeg fikk sjanse til å rømme til onkels hus, slik mor og onkel hadde sendt beskjed om. Onkel hadde funnet ut opplysninger om mannen jeg skulle gifte meg med. Da det ble mørkt om kvelden, tok min onkel meg med til et annet hus(en venn) og der var jeg i 4 måneder og 19 dager. De planla og klargjorde alt for flukten ut av Etiopia. Jeg var både glad og trist</i>

Spesielle traumatiske hendelser

Når	<i>Faren i fengsel</i>
Hvor	
Hvordan	

Spesielle traumatiske hendelser

Når	<i>Beskjed om at faren var død</i>
Hvor	<i>På asylmottak</i>
Hvordan	

Spesielle traumatiske hendelser

Når	<i>Ca 7 år siden</i>
Hvor	
Hvordan	<i>Da broren døde</i>

Spesielle traumatiske hendelser

Når	<i>Da hun som nygift</i>
Hvor	
Hvordan	<i>så hvordan mannen egentlig var</i>

Spesielle traumatiske hendelser

Når	<i>Da mor ble arrestert</i>
Hvor	<i>Hjemme</i>
Hvordan	

Spesielle traumatiske hendelser

Når	<i>Etter far ble drept – flere ganger</i>
Hvor	<i>På vei til skolen</i>
Hvordan	<i>Forskjellige menn, sivile, noen ganger 1, noen ganger flere, venter meg, på forskjellige plasser. Prater tigrinja seg imellom. Sparker og slår: "Gi oss penger. Faren din hadde mange penger. Faren din var medlem av OLF. Vi skal drepe deg". De spurte meg om politikk. Men jeg vet ikke</i>

Spesielle traumatiske hendelser

Når	<i>Etter fars død</i>
Hvor	<i>På skolen</i>
Hvordan	<i>Fant stadig lapper i pulten, på amharisk: "Vi skal drepe deg!" og noe på tigrinja- Forstår ikke. Læreren spør alle elevene. Ingen vet noe. Blir redd for å gå på skole.</i>

Spesielle traumatiske hendelser

Når	<i>Nå</i>
Hvor	<i>Her</i>
Hvordan	<i>Situasjonen er veldig vanskelig nå</i>

Tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling

Når	<i>I ekteskapet</i>
Hvor	
Hvem	<i>Av mannen</i>
Hvordan	<i>Stadig mishandling, fysisk og psykisk</i>

Tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling

Når	<i>Etter at far forsvant</i>
Hvor	<i>I fengsel</i>
Hvem	<i>Mor ble mishandlet da hun var arrestert</i>
Hvordan	<i>Hadde blåmerker og vondt i hele kroppen</i>

Tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling

Når	<i>4-5 måneder etter faren min død</i>
Hvor	<i>Hjemme</i>
Hvem	<i>3 personer. 1 med politisklær, 2 sivile. De legitimerte seg ikke</i>
Hvordan	<i>Slår, ligger på gulvet. Ville vite fars legitimasjon, våpen, penger. De ransaker huset, fortsatt mishandling, voldtekt. Minnebilder fra det som skjedde ved ansiktet. Funnet besvimt etter 2 timer av tante. Hun selv og huset rasert.. Det er første gang hun har hatt mann. Tante tok henne til lege. Tok henne til farens hjemplass. Redd for å bli drept som faren. Etterpå tante solgte butikken og kontaktet noen personer</i>

Tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling

Når	
Hvor	<i>I fengslet</i>
Hvem	
Hvordan	

Tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling

Når	
Hvor	
Hvem	
Hvordan	<i>Trakassering pga medl.i politisk gruppe</i>

Tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling

Når	<i>Fra 1997 – 2003</i>
Hvor	<i>I Beirut</i>
Hvem	<i>Av arbeidsgiveren min</i>
Hvordan	<i>Jeg ble slått og måtte jobbe lange dager uten pause. Jeg ble også spytt på</i>

Slaveri (Husslave, seksslave, tvangsekteskap, med mer er av de tingene som kan rammes av slaveriparagrafen)

Når	<i>Fra 1997 – 2003</i>
Hvor	<i>I Beirut</i>
Hvem	<i>Av arbeidsgiveren min</i>
Hvordan	<i>Jeg ble behandlet som slave i Beirut</i>

Slaveri (Husslave, seksslave, tvangsekteskap, med mer er av de tingene som kan rammes av slaveriparagrafen)

Når	
Hvor	
Hvem	
Hvordan	

Rettsløshet (arrestasjoner, fengslinger osv som skjer uten lov eller dom)

Når	<i>2002 - 3 ganger</i>
Hvor	<i>Hjemme</i>
Hvordan	<i>Truet av politiet</i>

Rettsløshet (arrestasjoner, fengslinger osv som skjer uten lov eller dom)

Når	
Hvor	<i>Tatt av politiet på Gardermoen etter en tur til Tyskland</i>
Hvordan	

Rettsløshet (arrestasjoner, fengslinger osv som skjer uten lov eller dom)

Når	<i>Etter at far forsvant ble mor arrestert to ganger</i>
Hvor	<i>I Welise</i>
Hvordan	<i>Politiet, med våpen, hentet mor på natta</i>

Rettsløshet (arrestasjoner, fengslinger osv som skjer uten lov eller dom)

Når	<i>2000-2001</i>
Hvor	
Hvordan	<i>Far fengslet og torturert</i>

Rettsløshet (arrestasjoner, fengslinger osv som skjer uten lov eller dom)

Når	<i>2001</i>
Hvor	
Hvordan	<i>Far drept</i>

Rettsløshet (arrestasjoner, fengslinger osv som skjer uten lov eller dom)

Når	<i>Etter fars død</i>
Hvor	<i>Lokalt</i>
Hvordan	<i>Trakassert og truet</i>

Rettsløshet (arrestasjoner, fengslinger osv som skjer uten lov eller dom)

Når	2007
Hvor	
Hvordan	I fengsel uten lov og dom

Rettsløshet (arrestasjoner, fengslinger osv som skjer uten lov eller dom)

Når	Ja, jeg ble arrestert 2003 i Turkey
Hvor	Turky
Hvordan	Jeg ble arrestert pga at jeg ikke hadde lovlig dokumentasjon papir i Turkey

Rettsløshet (arrestasjoner, fengslinger osv som skjer uten lov eller dom)

Når	
Hvor	
Hvordan	

MANGEL PÅ RETTIGHETER**Mangel på**

	0	1	2	3	4	5	6
Tanke-, samvittighets- og religionsfrihet		2				1	6
Menings- og ytringsfrihet <i>- Ikke politisk (6)</i>						1	8
Organisasjonsfrihet							9
Sosial trygghet							9
 Rett til arbeid <i>. Vanskelig arbeidssituasjon, ikke for meg med gale politiske meninger (5)</i>						4	6
Levestandard for seg og familien				2	1	4	2
Utdannelse			1	1	3	2	2
Samfunnsrolle <i>- Ikke som enslig kvinne. Hadde en rolle i gruppen (4)</i>					2	1	7

G – FLUKTEN – KRISE ELLER LETTELSE?

FLUKTEN SOM DEL AV ÅRSAKSSPEKTERET

Var flukten kortvarig og enkel?	<ul style="list-style-type: none"> - ca 3 uker. Fars venn solgte lastebilen og brukte fars andel til å finansiere flukten og den mannen som fulgte med - kom med fly - 4 måneder venting + flytur - Fra Eritrea – Sudan – Norge - Ja - Kom med fly til Europa, bil til Norge, gikk greit
Eller var den langvarig og komplisert?	<ul style="list-style-type: none"> - ja 2 - ganske vanskelig - 1 år, veldig vanskelig, store psykiske problemer. Traff en slektning i Sudan, fikk leve hos en familie av eget språk - Nei - Ja, det var langvarig og komplisert
Skjedde flukten i én prosess og én etappe?	<ul style="list-style-type: none"> - ja 3 - Nei - 1 uke hjemme, 2 uker hos fars venn, 2 dager til Norge - se ovenfor
Eller skjedde den i flere faser?	<ul style="list-style-type: none"> - to etapper 2 - Ja 3
Hadde du selv kontroll over flukten?	<ul style="list-style-type: none"> - ja 3 - nei 4
Eller var du i andres hender?	<ul style="list-style-type: none"> - ja 6 - betalte smuglere - Fikk hjelp av en slektning - En forretningsmann bestemte
Var flukten en fase av frihet?	<ul style="list-style-type: none"> - Ja 2 - Nei 3 - Følte seg stresset, visste ikke hva som kom. - Følte meg fri fordi jeg reddet meg selv
Eller var du under kontroll og tvang?	<ul style="list-style-type: none"> - Litt av hvert - Ja - Ja det var under kontroll og tvang. Jeg måtte frykte bare.

Var flukten utelukkende en lettelse?	<i>Ja</i> - Min fars venn sa jeg skulle gå til et trygt sted - dels lettelse, men også stort tap - Trist pga mor - Nei 2 - Lettelse
Eller var den en også en krise?	- Ja 2 - Barna igjen - Ja – måtte reise fra mor og søsken - Vondt og - Ingen store problemer - Ja det var mange kriser jeg opplevde

Hører flukten med til de gode minner?	- Nei 4 - Delvis - Dels lettelse og håp - Ja
Eller hører den med til traumegrunnelaget?	- Delvis - Ja - noe var vanskelig - Litt - Veldig vondt - nei - Ja det minner meg bar om grusomme ... jeg opplevde

Var møtet med de norske myndighetene trygt og godt?	- Ja 3 - Redd for politiet fra før, men de behandlet meg fint - Litt - politiet grei, men jeg var redd politiet - ingen problem - Vanskelig – bedre etter hvert - Greit nok - positivt - Ja det var trygt og godt
Eller knytter du vonde minner til møtet?	- Nei 4 - Ble redd da jeg så politi. I Etiopia kan politiet gjøre alt med deg; slå deg, voldta deg...

H - BAKGRUNN FRA MOTTAK

DIN OPPLEVELSE AV MENNESKERETTIGHETSSITUASJONEN PÅ MOTTAKET

Angi alvorlighetsgrad fra 0–6, 6 betyr – svært problematisk

	0	1	2	3	4	5	6
Mangel på mening <i>- Compared to the past, it's meaningful. Compared to human rights, it's not meaningful (5)</i> <i>- Transittmottaket bra (6)</i>			1	3		2	6
Mangel på strukturert dag			2		4		7
Mangel på sysselsetting <i>- She tried to use internet, write e.mail</i> <i>- Til jul og påske vi kunne gjøre ting selv, for eksempel ordne (3)</i>			1	2	3	2	5
Mangel på kontroll over eget liv og framtid <i>- Kontroll over hverdagen, men ikke livet (6)</i>				1			11
Mangel på mulighet til å ta ansvar for familien			3		2		7
Mangel på privatliv			2	1	2	1	6
Opplevelse av ydmykelse - Ja <i>- språkproblemer og lignende – ydmyker seg selv</i> <i>- In camp everything hurts you.</i> <i>- Ikke blant de andre, men situasjonen (5)</i>			1	1		3	7
Mangel på likeverd og anerkjennelse	1		1	2	1	2	5
Mangel på familie	1		3				8
Mangel på arbeid			1		4	2	7
Mangel på utdanningsmuligheter		1		1	1	2	7
Mangel på rettsopplevelse				3		1	9
Mangel på sosial kontakt og sosialt liv		1		3	2		6
Mangel på kulturell deltakelse <i>- Ville gjerne vært med utenfor mottaket, men språkprobl og mørkredd pga tidl opplevelser</i>				6	3	2	2
Mangel på kontroll over egen sak			1			2	9
Mangel på demokratisk deltakelse			1	2	2		7

	0	1	2	3	4	5	6
Mangel på organisering i forhold til egne interesser			2	1	4	1	7
Mangel på religiøs tilhørighet og deltakelse	2	2		1	3	1	3
Mangel på menings- og ytringsfrihet		1		4		4	3
Mangel på helsetilbud		1	2	1	1	4	3
Mangel på tilfredsstillende levestandard		1	1	2	1	1	6
Mangel på fysisk aktivitet <i>- Interested, but can't do</i>		3		2	2		5
Angst og frykt <i>- Gjelder i forhold til de andre (1)</i>		1				4	7
Opplevelsen av å være truet <i>- Most of the time she controls herself, but she feel like this (4)</i> <i>- Gjelder I forhold til de andre (1)</i>		2	1		5	1	6

1 kvinne unnlater å fylle ut skjemaet, men skriver i stedet:

- * *Var bra helt til avslag*
- * *Nevner norskkurs som positivt*
- * *Dårlig – kunne ikke ta kontakt med barna*

I kvinne melder

- * *For 6 months she was okay*

Dette er muligens en observasjon å ta på alvor. Under et seminar vi hadde i 2006 om Menneskerettigheter og mental helse, var det en kvinne fra Iran som varslet fra at hun bare hadde vært i 4 måneder, så hun var ikke nedbrutt enda. Nå er denne kvinnen så nedbrutt at vi tar initiativ for å få henne på sykehus.

1 kvinne melder:

Da hun fikk negativt svar (i Narvik), mistet hun alle rettigheter: skole, penger og lignende Hørte om andre som ikke opplevde det samme, trodde det var språkproblemer. En mann fra UDI kom, hun forklarte saken. Han lovet å ordne opp med ledelsen på asylmottaket, men ingen forandring.

Var svært deprimert. Ba om å få flytte til Trondheim pga. kjærest her. Fikk ikke lov. Etter andre avslag, svært deprimert. Dro hit på egen hånd. Bor her sammen med kjæresten som er i introduksjonsprogram. Lite penger, er gravid.

I – ÅRSAKSVURDERING

Er din psykiske helse et problem?	<ul style="list-style-type: none"> - Ja 8 - det er mye som smerter og er tungt å bære - Ja, sover dårlig, mareritt .. - Nei, bare søvnproblem - Ja. Blir det verre, vet hun ikke om hun kan ta vare på barna. - Noen ganger, hvis jeg tenker mye
Fra når var den et problem?	<ul style="list-style-type: none"> - Litt i Etiopia. Har stadig utviklet seg - Hele tida - Økte med avslaget - Fra jeg flyttet fra mor til far. Savner mor, deprimert, verre og verre – negativt – også for barnet nå, i 2009. - I Etiopia og her. - Spesielt uvitenhet om mann og barn - Ca 2 uker etter at hun kom til Norge - From father's death. - After she starts the mottak life - Fra før mor døde – problemer med andre grupper - bedre enn før - fra 1977

- Hennes far hadde omsorg for barna, myndighetene tok dem og satt faren i fengsel.

DE ALVORLIGSTE ÅRSÅKENE

Angi alvorlighetsgrad fra 0 – 6, 6 betyr svært alvorlig

	0	1	2	3	4	5	6
Personlige tap i hjemlandet		1				2	8
Traumer fra hjemlandet					1		10
Atskillelse fra hjemlandet	1	1		1	1	1	6
Traumatiske opplevelser i hjemlandet						1	10
Atskillelse fra og bekymring for familien <i>- No family left, but still worries</i>				1			11
	0	1	2	3	4	5	6
Traumer fra flukten	1		1			1	7
Tilværelsen på norsk mottak. <i>- Vanskeligere da babyen kom</i>						1	9

- Redd for å dø hvis hun drar tilbake

KOMBINASJON AV ÅRSAKER

Er årsakene uavhengige av hverandre?	- Årsakene knyttet til forhold i ekteskapet - Nei 4
Eller bygger de på hverandre?	- Ja 10 - Forverres av usikkerheten

Har tiden i Norge lettet det psykiske trykket?	- Nei 5 - Nei, det blir mer problemer - Her kan ingen tvinge meg til å gifte meg. – - Slik er det 100% bedre enn Etiopia. - Bedre til å begynne med - Lettere, hvis jeg ikke tenker på det som har skjedd (fengslet, voldtekt osv) - litt bedre
Eller har den gjort det vanskeligere?	- Ja 8 - Verre etter avslag - Er det samme - Veldig vanskelig

Hvis du skal angi etter alvorlighetsgrad fra 0 til 6, hvor alvorlig har mottaks- og ventetilværelsen bidratt til dine psykiske problemer.	0	1	2	3	4	5	6
				1	1	2	7

- Alltid redd

Bernt Hauge, 15.11.08

NOTES FROM TALKS WITH XX - 1

These talks were conducted Monday 11th of November and Friday 15th of November. The background for starting these talks, is her asylum case, and talks in connection with that. It suddenly turned out that in addition to personal experience, Teje has extensive observations of other girls that are expelled from family and society and what is their fate. As a good observer she also has seen certain patterns in her observations, patterns that match with an expression from the Convention against torture, article 3.2:

... a consistent pattern of gross, flagrant or mass violations of human rights ...

These are patterns we find it important to have described, for the case of prevention. Our nearest concern is female asylum seekers from Ethiopia and Eritrea that need protection from being sent to such situation. Behind that is of course the much larger concern, the big, big task to wind up such patterns.

I find the best way to proceed, is to take down notes from the talks, just as the talks develop, and then write out the hand written notes, without adding and without subtracting anything, only putting in some headlines for the case of order.

Street girls and bar girls

Street girls. They do not have a formal life.

May be they will be homeless.

Bar girls. May be they have ..

Bar girls serve bar people – and also with their bodies.

In Ethiopia, in the night, girls are standing, just in bikinis, waiting for a man.

Stand in the street – they need money you know.

- *They are many?*

Especially from the rural areas.

- if they are forced, raped., or families cannot afford to take care of them, sending them out of the home: “Help yourself!”

Drunkards are used to them.

- *Long life?*

No.

They are the first people in the society to be dying with HIV.

- *HIV is spreading in Ethiopia?*

Yea. A lot of people die

Girls end up in the situation that they serve men.

Street children

- *Who are the bar girls?*

Some little people. They hate the life they are living.

- *How old?*

Some are very young.

*If their parents die, because of HIV - they start the street life.
That is both boys and girls, very young.
They find food from the garbage. They are beggars.
When older they can be thieves, mafia.
They are rejected people. They don't care for others. They do not have
possibilities to care for others. They don't know how to care for others,
because they have not experienced to be taken care for. Homeless, hopeless,
careless. They have lost their lives. They have lost their future.*

A bar girl

*She was very young, may be 15 – 16.
Also this age matters for her life. Attractive for men - they know she is poor.
She was living with her sister, older sister. I guess she was attending school.
Her sister used to send her to buy things in a nearby shop. They were customers
in this shop, and the shop keeper had become friendly with her.
One day he had invited her to some drink. She had fallen unconscious.
When she wake up. there was blood all over her. He had raped her.
May be he kept her for some days.
She left her sister. She left the town. And she became a bar girl.
This is her destiny.*

*I asked her: "Are you happy?"
She answered: "How can I be happy."
But she doesn't have any choice.*

The alternative fate

*I'm focused on their life.
That was my alternative fate. I didn't have any way to go.
My life – I was afraid. I was focused on this.
I asked people. I was thinking on my future.
I was crying –scaring.*

Bride robbery

*In this area – I had a lot of information.
I was in the South Ethiopia before I got here. In this area, like a tradition, girls
are taken by the boys, whether they love or not, that they should live with boys
that have taken them. That's is their marriage style.
I was shocked – especially in small cities.*

*I met two boys, brothers. They have wives.
They lived with their father in one room. They had not finished their education.
They told me: "This is our culture."
The girls also accept, because they have no choice.*

They forced the girls and took them to the family. It's very common in that area.

This is not a happy life for the girls, you know. They do not have possibility to have more education. They get pregnant. They are always serving their family.

*Because of this, I was serious: "Let me die."
I was staying around 4 months in this area.
I know this area's women's life. They live under pressure.
Their marriage build up like this.*

Another example

*Her elder sister was with me in Bible school. Almass.
She told me about her little sister – age 10.
These girls' family lived in a small village. They don't have a school around the village. They had to go to a small city to join the school. The two sisters rented a small room and spent the school time there.
One day the little sister went to school alone..
On her way a boy take her. For 2 weeks he hide with her in the forest.
He raped her. He did this with his friends*

*The girls have elder brothers When she was lost they started to search for her, with families and friends, everywhere.
They find the place. The people had gun. He started to protect himself..
After, they catch him .When they caught him, she had not eaten. She had pains.
She was tortured in her mind, confused.
They take the boy to the police. Her family gives all information.
He was a short time in the police custody. They released him after some weeks.
The girl's sister tried to inform "women's Rights in Ethiopia.*

*She has not been normal after this. They sent her to some relatives, because everywhere they were talking. She started to live far from her family. But her mental (health) was not improved. She don't want to speak with somebody.
Only she is sad, quiet, dizzy..*

Because of this her sister was crying. This is her story.

Reflections

- *Bride robbery – a peculiar way to get from one family to another!
It is accepted. No one asks the girls.
If a man has a little wealth, he can have more than one wife.*
- *The bar girl was used and not taken care of. She left the area to hide her background.
Especially in the summer time, when boys have money and are drinking, girls are scared to go out, even if they have a ring.*

*Boys take them. Then, ignore them.
Some of these are not living long.
Start with rape. Then live with, take responsibility.
Then, in winter time and with no money, they drop the girl.*

It's hopeless. Just go somewhere:

- *Street girl*
- *Bar girl*
- *Personal house slave*
 - *Serve family or*
 - *Serve single person.*
- *Pregnant*
- *Beggar*

A child

*The worst thing I have seen in my life.
Addis Ababa, a kebele called Tekle Ilimanot..
Around this kebele, outside, we have a market.
It was evening time. Me and my friend were passing there.
A woman with a little girl, wrapped in some garment,
she just put girl on the ground, ran away and disappeared.
The girl was crying. We crowded around her.
"Where is she? Where is she?"
After some minutes, we left.*

More reflections

*Some people kill (the babies).
No hope.
May be she wanted to give some opportunity (for the child to be taken care of).
We heard a lot of things – children found somewhere.
Some people say;
"yes, I have children.
I left them.
I can't go back."*

Abortion

*Pregnant. Abortion.
Some people die when they make abortion. They use the traditional medicine.
They do not have money to go to the legal doctor, you know.*

*I knew one girl. Ageye. She was a student in 11th grade.
It was vacation time for school.
I didn't know her relation with any boy. She was so disciplined.
She died. And we heard because of abortion.*

More suicide

A few girls make suicide when they get pregnant or raped .I knew one girl. Ager meself. She killed herself. She was raped by her teacher.

*She was a student. She had a Papa and a Mama.
When she was raped by this teacher, she didn't tell anybody.
After she gave birth, her papa is so hard. She also had big brothers.
When her Papa and the brothers asked the teacher, he denied:
"It was not me."
She became hopeless. Her Papa punished her and beat her.
She just drank some medicine and killed herself
This kind of case is common.*

Birzat and Mulu

I knew 2 sisters closely when I was in Addis Ababa, Birzat M..., who was the oldest, and Mulu M... They were from the Wolo region. I met Birzat first. She told me their history:

Their Papa forced their Mama and married when she was very young .She had these two daughters. After he divorced her and took another wife. The woman with the 2 girls faced big problems. They didn't have any income. And he (the father) didn't help them He left her with her children. She started in the market. Early in the morning she bought something cheap to sell it less cheap later in the day, just for bread. This was her life. She died. Some neighbours took the sisters as private servants. (House slaves)

When Birzat was 13, they ran away from this home. After they ran away, Birzat had to live with one man. She was pregnant. She was 14 when she gave her first birth. This man had got a scholarship to Russia. When he prepared to go, he brought his wife and her little boy to live with his parents. His parents didn't like her to be his wife and didn't treat her very well. It was a big problem for her to live with them.

After 2 months she ran away and went to Djibouti. In Djibouti she was a bar lady. The life in Djibouti was the worst for her. She stayed there for around 5 years. She could not continue this life. She had some womb problem. She came back to Ethiopia..

She went back to the place where she had left the child. They did not accept her. They were angry with her. She wanted to see her child. But they had told him about her, how bad she was, that she was not his mother. He didn't know her He didn't want to see her. This situation broke her health.

It was at this time I met her. Later she also found her little sister. For 5 years they hadn't seen each other. She found her in a bar. She was a bar lady. I also met this little sister. She was sick by HIV. After one year she died. After her sister died, Birzat went back to Djibouti. We were together in Addis Ababa. But I didn't hear from her after this..

NOTES FROM TALKS WITH XX - 2

About suicide:

*Background of people that commit suicide.
May be all people don't have the same problem,
some people because of relationship problem, marriage relationship,
if they are not happy, for example my sister, and if the husband beat,..
Some people kill themselves because of financial problems.
They don't have any support to survive.
Especially young people, without education –
do not have job, do not have future.
Education is life.*

- *Many suicides?*

Common.

Different reasons:

Students kill themselves. Girls kill themselves.

Fail to exams. Cannot enter university. Loose all their hopes.

Little problem? – Finish their lives. Mostly girls take this one.

Mental problems

When you don't have hope.

*If indicates for that person – is not worth nothing,
questions in your mind, every day: "I'm nor worth nothing?"
questions in human life: "Why? How? When?"*

Why live like this?

Who can help me?

How can I get out of this?

*This brings mental sickness – tired, headache, hopeless, sadness
without answer.*

This is a weapon to finish their lives.

People understand. After – they die.

Mental problem is a big problem.

Many days I was living without food.

I didn't have enough money to survive.

I was sick, many days.

This is not the only problem that hurts me.

I was more hurt psychologically – inside.

Because nobody treated me on the time.

This lonely feeling created feelings:

I'm worth nothing.

Nobody likes me.

My family rejects me.

*This hurt more than pain, more than hunger.
This created mental and spiritual problems*

*Two times I decided to kill myself.
I feel the worst in my life. My life was like hell.
I know my bible. If somebody kills himself, he goes to hell.
The struggle. I love Jesus. I will be with Jesus.
And at the same time to make an end. To get peace.*

*I passed all these problems.
But I understand clearly why people kill themselves.*

Examples

*A boy. 16.
He failed his final exam.
He hanged himself.*

*A Christian family.
The Papa was evangelist. He got sick, and died.
The Mama. She didn't have work.
When she lost her husband, she didn't have help.
She had a lot of young children. They had nothing.
The boy was a singer in the church. He stopped singing.
He stopped believing.
He became a Mafia, break, steal, sell, deal narcotics – became criminal.
He got sick, and he died.
After he died, his brother killed himself.
After that, the Mama died.*

*Evangelist.
He was beaten, imprisoned.
He died.
His family was destructed.*

*There was a man. He had a girl friend. He loved her too much.
He lost his two legs by a car accident.
He got to hospital, and was treated by the doctor.
His girl friend left him. His hearth became broken.
He was hurt mentally.
For him, losing the legs was not the worst, but the pain inside, the mental.
One day a person visited him. He said:
 *I lost my legs.
 But the doctor helped me.
 My hearth is broken.
 Nobody helps me. Nobody repairs my hearth.
 He was living with his inside pain.**

Bernt Hauge, 24.01.09

NOTES FROM TALKS WITH XX - 3

About registration

*I came to the capital city of Ethiopia, Addis Ababa.
580 km from the North.
I suffered many years in Addis Ababa.
I don't have permanent place on that time.
For many years I was not registered.
If I met people in the church, somebody could house me for a month or two.*

*After the war it was hard to be registered in a kabele,
if you don't have a family. They ask:
Where do you come from?
Where is your family.
I must bring a paper from the Kabele that I come from.
My family has rejected me. That means, I cannot have that paper.*

To be registered,:

- *You must have document or family ground:*
 - *Kabele*
 - *Ouse number*
 - *Family number or family status.*

*Every detail should be registered.
You should have letter from your former family.
You should have letter from your former kabele.*

*If I'm living rent, the owner must give witness about me.
The owner of the house – at least 3 persons – must testify about you.
Then you can register at that person's house number.*

*When you get a job, when you go to school, you should have kabele,
you should be registered.*

*To be registered in a kebele is very important, to be trusted.
Then somebody is responsible for you:*

- *concerning job and school*
- *if an accident occurs to you*
- *if something criminal happens*

I was living there for many years, and I don't have this kabele.

*But after many years, before I came here, I needed passport.
To have a passport, you should have a kabele, to have Identity Card.*

When I go to kabele and ask them to be registered, they ask from me:

- *to have paper that show I am really Ethiopian*
- *and to have a place where I am.*

It was a big challenge to me to be registered.

- *to have detailed information from my family*
- *or to have witness from your work place*
- *or to have some paper from your legal church.*

*Even the church I didn't have possibility to attend continuously.
You need somebody who is responsible.*

“At which house are you going to have that ID card?”

In this process I just see clearly my life – out of the society.

One preacher wrote a letter for me, with stamps, attesting that I am an Ethiopian

When I had this testimony paper, I needed a place, and a house number, to be registered in that family.

I was living with a woman for a few months, where I was renting a small room, very small, and I go and ask her to help me to be registered at her house number. And we went to the kabele, and she told them about me:

She is OK. She is an Ethiopian.

She lives with me.

....

When you are not registered, you have no rights, you have no protection..

- That means, you even can be killed without anyone bothering?

Yes.

Bernt Hauge